

TÜRK SÖZÜ

Yıl : 1
Sayı : 31
18 Haziran 1968
100 Kuruş

**Bozuk düzene
köhne eğitime karşı...**

İŞGAL

**Süleyman – Sükan ve
İşgalciler 3. de**

Bir Üniversite ki, çatısı altında yıllar boyu, bilimsel yaratma niteliğinde tek bir eser yazılmaz. Bir üniversite ki, hocalarından bir kaç Türkiye emekçilerinin dâvasına biraz ilgi gösterdiler diye, kapı dışarı edilirlir (Boratav ve Berkes örneği). Devrimci açıdan ele alınan doçentlik tezleri reddedilir.

Bir Üniversite ki, profesörleri yabancı petrol şirketlerinin ücretli propagandacılığını eder; doçentleri işbirlikçi sermaye kurumlarının danışmanlarıdır. Bir Üniversite ki, Profesörleri fikir özgürlüğü düşmanlarıdır, yazdıkları iki satırlık fetvalarla insanlığın medarı-iftiharı edebiyat ve bilim klâsiklerini aforoz ederler; fikirlerinden ötürü adam hapsedirirler.

Bir Üniversite ki, profesörü başkasının eserini çalar ve virgüllerini değiştirilmeden kendi imzası altında yayınlar; ve hırsızlık ortaya çıkınca da, bunun hesabı kendisinden sorulmaz. Bir Üniversite ki, profesörü kürsüsünde, bilim diye, burjuva iktisadî okutur, ama ders dışında sosyalist geçinir ve bu çelişkiyle kimse ilgilenmez.

Kısaca bir Üniversite ki, gerçek bir bilim kurumu ile ortak hiçbir yanı yoktur ve genç kuşakları bilinçli, bilgili vatandaşlar olarak yetiştirme görevini yerine getirmez.

Üniversitenin böylesi ancak emperyalist sistem içinde, işbirlikçi sermaye - feodal ağa takımının tahakkümü altında bir ülkede olabilir. Türkiye'nin üniversiteleri bugünkü sömürü düzeninin bir ürünüdür. Ve Üniversitenin dönüştürülerek adına lâyik yük sek öğretim kurumları durumuna yükseltilmesi dâvası, özünde, bugünkü sömürü düzeninin emekçi halkın yararına değiştirilmesi dâvasının başarısına bağlıdır. Üniversiteden yayılan türü rezalet hikâyelerini değerlendiren bu gerçeği gözden irak tutmamalıyız.

Bu satırlar yazıldığı sırada büyük şehirlerimizde fakültelerini işgal etmiş olan onbinlerce üniversiteli, içinde buldukları bunalımın kökenini sezmeğetedirler. Bu gençler, bulanık bir biçimde olsa da, yönetmelik meselesinin, yurt meselesinin, kitap meselesinin yol

suzlukların ve ahlâksızlıkların ardında daha derin sebeplerin yattığını görmeye başlamışlardır.

Bunalımın nedenlerini doğru olarak saptamak ve doğru ve gerçekçi isteklerle ortaya çıkmak sorumluluğu, ayrıntıyı özden doğru olarak ayırt etmek sorumluluğu, öğrenci gençliğin sorumluluğudur. Bu sorumluluğu yerine getirmek ve «Benim» diyerek ileri atılıp Üniversite yönetiminde kendisinin de söyleyecek sözü olduğunu dosta düşmana kabul ettirmek ve tüm millî dâvamızın fedakâr savunucusu Gençliğe yaraşan millîci ruhla, devrimci ruhla o yöneme katılmaktır Üniversitelinin meselesi.

Son işgal olaylarında Üniversitelinin gösterdiği dayanışma ruhu, onun bilinçlenme yolunda önemli ilerlemeler sağladığının kanıtıdır. İlk adım atılmıştır, kolektif mücadeleye yolu tutulmuştur. İkinci adım ne için mücadele edildiğinin, neye karşı durulduğunun doğru saptanması, açık seçik ifade edilmesidir.

Yönetmeliğin değiştirilmesi, o yönetmeliğin bugünkü biçimde uygulanmasını sağlayan ortam sürüp gittikçe fazla bir şey ifade etmez. Hiç hatırdan çıkarmayalım ki, gerici güçler, boykot olaylarından yararlanarak, eğitim Bakanı Ertem'in baskısı altında ve Sükan'ın polislerinin denetiminde bir Üniversite hayali peşindedirler.

Yönetmeliğin ardında onu hazırlayanlar vardır, ve nedenler zincirini sonuna kadar izlersek, en sonda emperyalizm-işbirlikçi sermaye - feodal ağa üçlüsünün sömürü düzeni karşımıza dikilir.

Ayrıntıyı özden ayırt etmeyi bilelim, meselelerimizi doğru koyalım!

Üniversiteli, en az daha yaşlı kuşaklar kadar Türkiye'den sorumludur. Bu sorumluluğa sahip çıkmak onun hakkıdır!

Üniversiteli kısa vadeli isteklerini bütünün içine yerleştirmesini bilecek ve kendi öz sorunlarına bağlı olan **Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik bir Türkiye** sloganı çevresinde birleşecektir.

Politikada Çirkin Metod

Kansız İhtilâl - Kanlı Seçim

Suphi KARAMAN

Demokrasilerde iktidara seçim plâformundan gidilir. Bir yasama sona ererken iktidarlar halkın önüne yaptıklarının övücü ve yapacaklarının vaatleri ile çıkarlar. Muhalefetler de iktidarın beceriksizliklerini döküp sayarak ve kendi yapacaklarını takdim ederek oy toplamaya çalışırlar. Konu hep halkın yönetimidir, daha iyi yönetiminin yollarıdır. Kendisini yeren iktidarlar olamayacağı gibi, iktidarları öven muhalefetler de bahis konusu değildir. Bu oyunun temel kuralıdır. Hakem durumunda olan halk dinler, sonunda sandık başında kararını belirtir. Ve de sandıktan birşeyler çıkar.

Seçim sonucunda çoğunluğu ele geçirenin demokratik mücadelesinin üstünlüğü kabul edilir. Aldığı sonuca saygı duyulur. Halkın yönetimi için iktidar kendisine devredilir. Bu da demokrasilerde oyunun sonucunu belirleyen temel kuralardan biridir. Artık seçim tansiyonu düşer. Yeni bir çalışma dönemi için iktidarların sükûnete ihtiyacı vardır. Muhalefetlerde derlenip toparlanmak için bu sessizliğe muhtaçtırlar. Yerleşmiş ileri demokrasilerde bu böyledir. Seçim tansiyonunun, bütün politik hayatı kapsayacak biçimde, durmadan devam ettirilmesinde yarar yok, zarar vardır. Sosyal ve ekonomik hayat bundan rahatsız olur. Seçimler sonunda sessizliğe ulaşılması asıldır. Eğer seçimlerde mücadele fikir alanında tutulmuşsa, siyasî partiler karşılıklarını eleştirirken ve kendilerini takdim ederken halkın önüne onun ekonomik ve sosyal sorunlarını getirerek çıkmışlarsa, yönetimin ve fikirlerin tenkidini, seçim işlemlerinin yürütülmesi uygar bir düzeyde yapılabilmişse, o zaman, seçimlerin sonunda sessizliğe ulaşılması mümkün olur. İktidarlar rahat konuşur, muhalefetler ve halk da dinlenme olanağını bulurlar. Oysa yurdumuzda bu böyle olmamaktadır. Çünkü seçim sonunda sessizliğe kavuşulmasını sağlayacak yukarıda sayılanların hiçbirisi yerine getirilmemektedir.

Seçim mücadelesinin ilkeler, temel sorunlar üzerinde ve fikir alanında tutulmaması bir eski alışkanlık olarak sürdürülmektedir. Bunun yerine kişiliklerle uğraşılması bir kısım politikacılara daha kolay gelmektedir. Sonunda yalanın ve iftiranın vicdanlarda açtığı yaraların kapanması uzun sürmektedir. Seçim işlemlerinin yürütülmesinde nüskeden eskiğin bazı hastalıkları — hile ve dolap, sandık kaçırma, mühür bozma, tutanak değiştirme gibi yolsuzluklar — yarayı derinleştirmekte, seçimler sonunda tansiyonun devamına yardımcı olmaktadır. Bu yüzden seçim mücadelesinde iktidarı ele geçirenin üstünlüğü tartışılmakta, alınan sonuca saygı duyulmamakta ve bir kör döğüşü sürüp gitmektedir. Bundan siyasal demokrasi zarar görmektedir.

Diğer yünden, 27 Mayıs devriminin getirdiği şeref ve haysiyet dolu bir Anayasadan bir kısım politikacıların hâlâ nasiplerini alamadıkları esefle ve ibretle görülmektedir. Fikir ve ruh olgunluğuna erişmemiş bazı biçareler, yemyeşil kalmış ham kafalar, az gelişmiş beyinler hâlâ 1960 öncesi metodlarını uygulamakta ısrar ediyorlar ve bunda çıkar görmektedirler. Bunlar fikir ortamındaki seviyeli politika tartışmaları yerine kişiliklerle uğraşmayı, yalan ve iftirayı, küfürü, tevizatı, adi ve bayağı isnatları tercih ediyorlar. 1961 Anayasasının açtığı ufuklardaki sosyal ve ekonomik konularda, modern hukuk kavramlarında sepette pamuğu olmayanlar fikir olgunluğuna erişmemiş kültürsüzler halk önünde, dikkatleri demogojiye çekerek kendi cehaletlerini gizlemeye çalışmaktadırlar. Bu az gelişmiş zavallıların yetiştirilerek uygar bir politika düzeyine çıkarılması için gayret sarfedilmesi, hiç olmazsa firenlenmesi, mümkün değilse uçurumdan aşağı atılması Türk iç politikasının geleceği bakımından önemlidir. 1960 öncesinde olduğu gibi, halk arasına kin ve nefret, düşmanlık sokarak köy ve kentte halkın birbirinden ayrılmasına sbebet veren bu çirkin metod yine iktidar ve muhalefetler arasındaki mücadeleyi sertleştirerek ve kızıştırarak. Politikanın bu ortamında iktidarlar yine meşruiyet dışı tedbirlere zorlanabilecektir. Bu yolun son durağı bir çıkmazdır. Tarihin tekrerrünü önlemek yakın olaylardan ibret alınması ile mümkündür. So nesimlerde yirmiyi yakın vatandaşın ölümü ve yüzün üstündeki yaralanmalar kişiliklere karşı yapılan adı saldırıların sonucunda olmuştur. Bu hal yabancıları bile Türkiye'de ihtilâller kansız, seçimler kanlı oluyor yargısına varırmıştır.

Fikir ortamındaki seviyeli politika tartışmaları yerine kişiliklerle uğraşmak, yalan ve iftirayı tercih etmek, halka kin ve nefret aşlamak siyasal demokrasiyi çöküntünün eşğine getiren, politikada çirkin metodlardır. Hümanist düşünceden yoksun olanlarda sevgi ve saygı duyguları gelişmez. Kin ve nefret bu gibilerin politikada kullandıkları araçtır. Cahiller fikirden, fikir hayatından korkarlar. Yalan ve iftiranın saltanatında kuracakları demogoji ile halkı daha bir süre için aldatırlar. Başkalarına seviyesiz isnatlarla bulunanların aynaya bakarak konuştukları elbette doğrudur.

Aynaya bakarak konuşanların iç politikadan bertaraf edildiği gün Türkiye sosyal demokrasiye geçerek demokraside seviye kazanacak, yükselmenin ve gerçek kalkınmanın yoluna girecek ve de kurtulacaktır.

Seçimler Üzerine

Seçimlerin kesin sonuçları ilân olundu. Bu kesin sonuçlar Türk Solu dergisinde yazarlarımızın ortaya koyduğu yargıları doğrulamıştır.

Bize göre en önemli olan İl Genel Seçimi sonuçlarıdır. Çünkü, bu seçimler bir genel seçimde verilecek oyları yansıtmaktadır. Yani İl Genel Meclisindeki seçmenle milletvekili genel seçiminde seçmen aynıdır.

Bu sonuçlara göre, AP. oyların % 49'31 ini almıştır. Buna karşılık ortanın solu ve sol partileri oyları toplam olarak % 30,74 de kalmıştır.

Ortanın solu ve sol partilerin oyları 1965 seçimlerinde % 31,68 olduğuna göre bu oylarda da yüzde olarak azımsalanmayacak bir gerileme vardır. AP. nin oylarının azalışına gelince, bu oyların sola kaymadığı belli olmuştur. O halde azalma nereden gelmiştir? Bu nun cevabı da ortadadır.

1965 seçimlerine göre CKMP oyları ile, MP., YTP oyları da artmadığına göre geriye önemli iki etken kalıyor: Bağımsızlar ve Güven Partisi.

Bağımsızlar ve GP. bu seçimlerde oyların % 12,70 ini yani her sekiz oydanda birini almıştır. Bu durum iki olguyu doğruluyor:

Birincisi Güven Partisi daha çok AP. oylarını almıştır.

Diğer ve ikinci sonuç, bağımsız adayların çoğu AP den adaydı. Özellikle TİP ya da CHP eğilimli oyların bu eğilimdeki bağımsız adaylara gittiğini kimse savunamaz. Bir genel seçimde, bir mahallî seçimdeki kadar bağımsız aday etkinliği söz konusu olmayacağına göre, buradan gelecek seçimlerin çehresi kararmaktadır. AP. için en kötü sonuç, GP ile koalisyonudur.

TİP in aldığı oylara gelince; İl Genel seçimlerinde TİP 1965 oranının altına düşmüştür. Bunda fakir olan partinin ortak olmayan oy pusulasından zarar gördüğü düşünülerek, fazla haksız yargıya varmamak gerek. Ama Milletvekilliği ve Senato seçimlerinde de bunun karşılığı olan hataya düşülmeli acele zafer çığılları atılmamalıdır. TİP. in Milletvekilliği ve Senato ara seçimlerine girdiği il sayısı artmıştır. Bundan gelen bir oy artışı vardır. Sonra TİP in bu kez seçime girdiği, Diyarbakır, İstanbul, Urfa, Gaziantep, Malatya, Ordu, Adana, İzmir, Aydın, gibi illerin oyları, 1965 seçimlerinde parti genel oyu ortalamasının üstünde bulunduğu yerlerdir. Oyların % 71 i de 1968 de buralarda verilmiştir.

İstatistik, okumayı bilen elinde en sağlam bilimsel araçtır. Ama onu illâ şu ya da bu yolda yorumlamaya zorlarsak, işte o zaman, kuyruklu yalana yapılmış olur. İstatistikleri kasden tahrif edenler, sadece kendilerini adataırlar.

Hastahanedede Kabadayılık

İktidar partisinin Afyon Milletvekili Mustafa Akalın, geçen hafta Tıp Fakültesi hastahanesini basıyor. Biri profesör olmak üzere üç doktoru bir güzel dövüyor. Dayak yiyen doktorlardan biri de kadındır.

Karışıklığın tksiyile şok geçiren iki hasta da sizlere ömür. Arkadan bildiriler, protestolar, kıyamet...

Milletvekilinin dokunulmazlığı vardır. Polis, savcı, hâkim işe el koyamaz. Milletvekilinin dokunulmazlığı vardır da hastahanedede çalışan doktorların meşru müdafaa hakkı, ölümlü pençeleşen hastaların dokunulmazlığı yok mudur?

AP li Milletvekili ayıpladursun biz başta hastahane başhekimisi olmak üzere; kendilerini olsun, hastalarını olsun savunmaktan âciz profesörleri, doktorları ve hastalar üzerinde ders yapan talebeleri ayıpladık. Hiç değilse bu dayakçıbaşının elini — kolunu tutup müsekkin bir iğnecik olsun yapmaları gerekirdi.

Dev Güç Öğrencileri Destekliyor

Dev — Güç son öğrenci hareketleri karşısında bir bildiri yayımlayarak gençliği desteklediğini bildirmiştir. Bildiride:

Devrimciler Güç birliği bundan 8 yıl önce 28/29 Nisanda öncü ve devrimci niteliğini bütün dünyaya tanıtmış olan Türk Gençliğinin, bozuk eğitim düzenindeki reform isteklerinin, Üniversite ve Fakülteler yöneticilerince ve Hükümetçe savsana ve uyutma yoluna sapsadan derhal gerçek-

leştirilmesini ister:

1 — Anayasanın 50. maddesi gereğince, Devlet ekonomik ve toplumsal koşulların ağırlığı altında artık çekilmez bir derecede ezilmekte olan gençliğe, hayatının altın çağını insanca ve dopdolu yaşamasını ve öğrenim yapmasını sağlayacak her türlü yardımları yapmalıdır.

2 — Gençlik, Üniversite yönetimine etkin bir yolda katılmalıdır. Gerçekten bugünkü modern anlayışa göre üniversiteler gerek öğretim üyelerinden gerekse öğrenim üyelerinden meydana gelen kişiler topluluğuna dayanan bir tüzel kişiliktir.

3 — Belge kaldırılmalı, gençlik yüksek öğrenim yapmak yolundaki en masum umut ve idealinden de yoksun bırakılmamalıdır.

4 — Yazılı sınavı başarmanın, sözlü hakkı saklı tutulmalı, sınav sonuçlarına itiraz olunmayacağı yolundaki haksız, anti — demokratik ve Anayasaya aykırı yönetmelik hükmü kaldırılmalıdır.

5 — Ders kitapları, o dersi öğreten ve sınavını yapacak olan öğretim üyesi olmak yolundaki fiili tekelden yararlanılarak öğrencilere fahiş fiatla satılan ticaret konuları olmaktan çıkarılmalıdır. Üniversiteler Kanununa göre Üniversitelerin ve Üniversite öğretim üyelerinin öğretimi yapmak en tabii görevleri olduğundan, ders kitapları hiçbir ücret, kâr yada karşılık almaksızın Üniversite Basım-evinde bastırılarak öğrencilere parasız dağıtılmalıdır.

6 — «Ya içeri, ya dışarı kanunu» çıkarılarak Üniversite öğretim üyelerinin dışarıda çalışması kesinlikle yasaklanmalıdır. İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğretim üyelerinin muayenehanelerini kapatma kararı bütün fakültelere örnek olmalıdır.

7 — Anayasanın 120. maddesindeki «Üniversiteler ancak Devlet eliyle ve kanunla kurulur» ilkesine tamamen aykırı olan ve aslında para kazanmaktan başka hiçbir amaç gütmeyen ticari şirketlerin işlettiği özel okullar Anayasanın 39. maddesi gereğince derhal millileştirilmelidir.

8 — Ders kitapları, bugün her sınıfta on bin sayfa gibi astronomik bir sayıya dayanmak yolundadır. Bu kadar ağır bir yük gençliği ancak belleci ve ezberci bir duruma düşmek tehlikesine sokmakta, zihinleri ve yaratıcı gücü tahrip etmekte, ayrıca serbestce araştırma ve karşılaştırma yapmak, toplumsal olaylara ilgilenmek ve genel kültürünü geliştirmek olanasını tamamen ortadan kaldırmaktadır. Oysa bir ders saatında ortalama ancak 5 sayfalık bir konu gereği gibi öğretilir. Bundan dolayı ders kitapları modern pedagojik yöntemlere uygun olarak, her ders saati için 5 sayfa geçmeyecek bir ölçüye, yani ortalama 300 ya da 400 sayfaya indirilmelidir.

9 — Anayasanın 42. maddesi gereğince Devlet gençliğe iş alanları açmak, iş bulmak görevini yerine getirmek zorundadır. Dev — Güç, bunun, ancak antiemperyalist, antikapitalist Atatürkçü bir politika izlenerek gerçekleştirilebileceğine inanır denmektedir.

D. D. D. Öğrencileri Desteklemeye Çağırıyor

Demokratik Devrim Derneği, son üniversite hareketi karşısında bir bildiri yayımlayarak, bütün ilerici ve demokratik örgütleri gençleri desteklemeye çağırmıştır. Bildiride,

«Derneğimiz, Ankara'da başlayıp İstanbul'da yeni yeni katılmalarla gelişen öğrenci hareketlerini desteklemek üzere, devrimci ve gerçek demokrasiden yana bütün kuruluş ve kişilere çağrıda bulunmaktadırlar.

Son öğrenci hareketleri, bir kısım basında gösterilmek istendiği gibi, öğrencilerin kolay sınıf geçmek, tembellik etmek için giriştikleri bir hareket olmadığı gibi, bazı çevrelerce ileri sürüldüğü şekilde, gerici kuruluşların kontrolünde da değildir. Bütün bu iddialar, durumu doğru ve açık bir şekilde görüp tahlil etmektense doğmaktadır.

Ortaya atılan istekler, öğrencilerin hemen tümünün çıkarlarına uygun, Üniversitede demokrasiyi kurmaya yönelmiş, fakat halk çocuklarına da okuma imkânı açan ve hattâ bir kısmı da, geri kalmış, emperyalizmin ege-menliğinde sömürülen ülkemizin duru-

muna ışık tutmayı amaç edinen istekler niteliğindedir.

Bu bakımdan, bütün devrimci ve gerçek demokrasiden yana olan kuruluş ve kişilere, bu eylemi aktif olarak desteklemek üzere çağrıda bulunuruz denilmektedir.

I.P.S.D. nin Bildirisi

Ankara'da başlayıp İstanbul'da gelişen ve Özel Yüksek Okullar da dahil olmak üzere bütün Fakültelere yayılan boykot hareketinin nedeni, ekonomik yönden bozuk olan toplum düzenimizin Üniversite'deki yansımalarıdır.

Gençliğin isteklerinin nedeni, her ne kadar Üniversitenin iç düzeninin değiştirilmesi ile ilgili gibi görünüyorsa da, aslında, içinde buldukları güç ekonomik koşulların düzeltilmesi, öğrenimlerini tamamladıklarında iş bulup bulamayacakları, başka bir deyişle, yarınlarına olan güvensizlikleridir.

Öğrencilerin istediği, kolay sınıflı geçmeyi sağlayacak bir Üniversite iç düzeni değildir. Onlar, demokratik olmayan yönetmeliklerin kaldırılmasını, halka dönük bir eğitim sistemini, öğretim üyelerinin bilim ticareti yapmalarını, kısacası, bu bağbozluğa ve çıkarılığa son verilmesini istemektedirler.

İşsizlik ve pahalılığın genişleyen kanserinin kısıncı artık Üniversite gençliğinin de baş sorunu olmuştur. Bu boykot hareketi, en bilinçli güç olan gençliğin — dolaylı yoldan da olsa — buna başkaldırışıdır.

Derneğimiz bu yiğit gençliğin haklarını almak konusundaki direnişini candan destekler.

İşsizlik Ve Pahalılıkla Savaş Derneği Yürütme Kurulu

Boykot Hakkında Sendika Liderleri Ne Diyor?

Kemâl Türkler (DİSK ve Maden — İş Genel Başkanı): Basında DİSK'in Ankara Temsilciliğinin boykota katıldığına dair haberi çıkmışna rağmen Genel Başkan konu ile ilgili açıklama yapmaktan kaçınmıştır. Gazetemiz temsilcisi ile Sendika Genel Başkan Vekili Hilmi Güner konuşmuş. «Pazarı günü cevap versek olmaz mı?», demiştir. Kendisine takılan tutumun tarihsel önemi hatırlatıldığında Genel Başkanla tekrar görüşmüş, daha sonra bir basın bülteni hazırlanacağını, ya da basın toplantısı yapılacağını söylemiştir.

Ehliman Tuncer (Basın — İş Genel Başkanı, DİSK Yöneticisi): Tamamen haklı olarak yapılan bir hareket. Türkiye'de bu harekete biraz da geç kalmıştır. Bu akımda daha önce dışarda başlamış olması, bizim için üzüntü vericidir. Türk Gençliğinin bu konuda bütün dünya gençliğine öncülük etmiştir. Çünkü Batı Gençliğinin bu çıkışı için öne sürdüğü ekonomik ve politik nedenlerin çok daha haklı olanları Türkiye için veritir. Sendikamızın görüşü bu hareketi desteklemek olacaktır. Devrimci bir örgüt olarak yıllardan beri burjuvazi yönetimi ile yönetilen Üniversitede reformu istemek, bizim her şeyden önce hakkımız ve görevimizdir.

İbrahim Atal (Basın — İş Genel Sekreteri): Gençlik haklıdır. Gençliğin istekleri Anayasaya uygundur ve sadece kendi istekleri olmakla kalmamakta, ülkenin sorunlarının çözülmesine sonuçlarıdır. Türk işçisi, Üniversitede pahalı kitaplarla, maddi imkân sızlıklar içinde okuyan çocuklarının ve kardeşlerinin daima yanında olacaktır.

Cemil Gider (Deri — İş Genel Sekreter Yardımcısı ve Eğitim Müdüri): Azizim Genel Başkan Avrupa'da, işveçteki kongreye gitti. Ben d yetkili değilim. Türk — İş Genel Başkanı beyanat vermeden, onlar konuşmadan ben niye konuşayım. Biz mekkâremiyiz yani. Çok fikrim var ama, benim söylemem erken. Yetkili, büyük liderler konuşmadılar daha. Bu konuda bir söz söylemek lâzım gelirse, onların söylemesi gerekir.

Nusret Önsüer (Bank — İş Genel Başkanı): Bizdeki eğitim meselesi temelden bozuktur. Gençler tabiiyle haklı. Fakat bunun dış memleketlerden sonra olması özenti gibi bir hava yaratıyor. Oysa bizim Gençliğin konuyu daha önce ele alması gerekirdi.

Süleyman - Sükan ve işgalciler

Geçtiğimiz haftanın ortalarına doğru Çağaloğlu'ndaki tarihi binada telsizler harih Ankaraya yarın saat ara ile şu mesajları iletilirdi:

«İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencileri bir takım solcu kimselerin kışkırtmalarıyla sınavlara boykot yaptılar. Dekanın odasını işgal ettiler. Sayıları iki yüze yakın. Emniyet kuvvetleri durumu dikkatle izlemektedir. Yarın saatte bir bilgi verilecektir.»

Yukarıdaki mesaj İstanbul Valisi Vefa Poyraz öğrenci gösterileri başladığı saatlerde telsizle Emniyet Müdür Yardımcısı ve diğer ilgilileri topladığı odada, bizzat Başbakan Demirel'e iletiyordu. Valiye göre ayaklanan öğrencilerin sayısı ikiyüz civarındaydı. Ve bunları solcular kışkırtmışlardı. Kısa zamanda gösterilerin önü alınacaktı. Süleyman bey hiç merak etmesindi.

Oysa kazın ayağı gösterildiği gibi değildi. Her haklı eyleme «Küçük bir solcu gurubun» işidiri yafasını yapıştırmak âdetinde olan yöneticiler gene yanıldılar hem de en acı şekilde yanıldılar. Çünkü öğrenciler büyük anıdaki kara tahtaya «Sağ — sol yok boykot var» ibaresini yazmışlardı. Ve yıllardan beri Üniversitenin başına çöreklenmiş bir takım yöneticilerin çıkarıcı eylemlerine karşı durmak ve bir takım sosyal haklarını istemekten başka bir niyetleri yoktu öğrencilerin. Ve sanıldığı gibi öğrencilerin sayıları iki yüz değil bine yakındı. Boykot kararının başlamasından sonra bu sayı daha da kabarılaşyordu. Nihayet resmi kişiler bunu kabullenmek zorunda kalmışlardı. İşiyen telsizlerde bu kere Süleyman beye şu mesajlar çekiliyordu:

«Boykota Hukuk Fakültesinden sonra diğer fakülteler de katıldı. Boykotçu öğrencilerin sayıları bini aşkın. Dikkatle gelişmeleri izliyoruz. Bilgilerinize.»

«Öğrenciler Rektörlüğe el koydular. Ekrem Şerif Egeli'yi istifaya zorladılar. Profesörlerin evine el koydular. Üniversitenin dışarı ile irtibatı kesildi. Üniversitenin kapısına biriken halk öğrencilerin lehine gösteri yaptı. Gelişmeler izlenmektedir. Emirleriniz.»

Başbakanlıktaki telsizinin başında ter döken Başbakan Demirel başlangıçta önemsemediği öğrenci gösterilerinin giderek çoğaldığını düşünce İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ı alalecele İstanbul'a gönderdi

ZEHİR HAFİYE GELİYOR

İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın bir gece aniden kalkıp İstanbul'a gelmesi tüm emniyet örgütünü ayağa kaldırdı. Sükan büyük bir gizlilik içinde girdiği Emniyet Müdürlüğünde aynı şekilde son derece gizli bir toplantı yaptı. Toplantıda, Emniyet ilgililerine çıkışan zehir hafiyeye gösterilerin önü alınmadı. Bunu nasıl sağlarsanız sağlayın dedi. Ve geldiği gibi aynı uçakla Ankara'ya döndü.

Sükan gece yarılarında toplantılar yaparak öğrenciler Üniversite avlusunda davul zurna çalarak türküler okuyorlar, marşlar söylüyorlardı:

Oy neyledik neyledik
Sizi bize baş eyledik
Başımıza taş eyledik

AMCALAR GELİYOR.

Boykotun üçüncü gününde öğrencilerin arasına sızan sivil polisleri teşhis etmekte gecikmedi gençler. Polisler bir yandan öğrenciler gibi bağırıp çağırıyor bir yandan da boykotçu öğrencilerin kimliklerini tpsite çalışıyorlardı. Bu durumdan kuskulan öğrenciler âni bir karar alarak öğrenci kimliği taşımayanları kapı dışarı ettiler. Derhal bir yoklama yapıldı. Ve öğrenci olmadıkları anlaşılan 14 kişi

kapı dışarı edildi. Bundan sonra öğrenciler Üniversitenin kapılarına gözceüler koyarak içeri girenlerden öğrenci kimliği istemiye başladılar. Kimliklerini gösterenler içeri alınıyor. Gösterimyenler ise alınmıyordu.

DURUM VAZİYET CİDDİ VE VAHİM.

Olayların giderek yoğun bir hal alması karşısında Başbakan Süleyman Demirel ünlü deyimiyile «Durum vaziyet ciddi ve vahim» diyerek Bakanlar Kurulunu acele bir toplantıya çağırdı. Saatler süren toplantıdan sonra Demirel fetvayı verdi: «Gereken işlem yapılacaktır.»

Demirel'in nasıl bir işlem yapacağını merak edenler boşu boşuna beklemediler. Çünkü Demirel Rektör Egeli ile görüşükten sonra bu karardan da caymıştı. Ve şimdilik hiç bir şey yapmıyacaktı öğrencilerin lehine.

Bütün bunlar olup bitirken olayların entresan başka safhaları da işgalcilerin arasında geçmekteydi. Üniversite Çarşamba sabahı Devrimci gençlerin öncülüğünde işgal edilmişti ama, bir başka Devrimci Gençlik gurubunun yöneticileri, olayın faşizme yönelen bir oyunun ilk perdesi olduğunu ileri sürerek üyelerini uyarıyor ve hareketi desteklememelerini öneriyordu. Bundan sonra FKF'nin İstanbul Sekreterliğine bağlı bir gurup öğrenci Üniversite içinde hareketin zamansız olduğunu ve maceracılık olduğunu savunmaya başladılar. Bu arada FKF İstanbul Sekreterliği yöneticileri, İstanbul Teknik Üniversitesinin harekete katılmasını önlemek amacıyla derhal Teknik Üniversiteye gittiler. Çarşamba gecesi Teknik Üniversite Öğrenci Birliği yöneticileriyle birlikte işgalcilerin yanına gelen FKF'lier muzafer bir eda ile gülümsüyorlardı. Teknik Üniversite harekete şimdilik katılmıyacaktı.

Ancak hareketin başarıya ulaşmaya yüz

tuttuğu saatlerde telaşlı bir tedirginlik kaplamıştı ortalgı. Sosyalistlik adına eylemi desteklememek gerektiğini savunanlar hareket başarıya ulaşınca ve öğrenciden büyük destek görünce işgal komitelerine girme yarışına kapıldılar.

Edebiyat Fakültesinde işgal hareketini Faşist azınlığın elinden alabilmek için «Maceracı» ların yardımına başvuruldu. Ve «Maceracılar» önde mücadele ederek duruma hâkim oldular. Olaylar cereyan ederken ortalgıta görünmeyen bazı FKF yöneticileri ortalgıta sakinleşip iş komite seçimine geince kürsü olarak kullanılan masaların üzerindediler.

Bütün bunlara rağmen, Gençliğin 1960 dan beri ilk defa bu denli dayanışma içinde olduğu görülmüştü.

Eylem ilerici tüm gençliği bir araya getirmişti ve bu birlik devam etmeliydi. Küçük hesaplarla «yüksek politik görüşler» yerini içtenliğe, dayanışmaya terketmeliydi ve zamanla öyle oldu.

Bu arada AP ve CKMP nin faşist yumurcakları da Üniversite Gençliğinden iyi bir ders aldılar. Edebiyat Fakültesi olaylarının ertesi günü MTB nin bir kamyon Furuko ile muhafaza edilmek zorunda kalışı bunu açıkça gösteriyordu. Fakülte içinde barikatlar kuran ve sopalı saldırıya geçen şumarıklar 4 bin Üniversiteli tarafından sarılınca, önce mücadeleden vazgeçtiklerini, Fakülteyi terketmeleri için müsaade edilmesini istemişler, daha sonra buna da cesaret edemeyip kaçmışlardı.

Böylece iktidarın planladığı Gençliği kontrol altına alma çabası boşa çıkmıştır. İktidarın sosyalistleri lüzumundan fazla ürküten «Boykot» silâhı geri tepmiş ve ilerici gençlik uzun süreden beri hukuki cambazlıklarla gaspedilen temsil yetkisini bizzat ele almıştır.

2. Sayfadan devam

Gayet tabii biz bu boykotu haklı, Anayasaya uygun buluyor ve destekliyoruz. Raporlarımızda da bu olaylar olmadan çok önce eğitim konusunun her şeyden önce ele alınmasını sık sık belirttik.

Engin Ünsal (Genel — İş Eğitim Müdürü, Avukat): Boykota taraftarım. Çünkü Üniversite gençliğinin içinde bulunduğu sosyal ve eğitimle ilgili sorunların gençliği bir bunalım içine ittiği açıktır. Bugüne değin yöneticilerin bu sorunlara sırt çevirishi, Gençliği haklı bir direnmeye itmiştir. İşçinin bu olayın kendisi ile ilgisini kavraması güç. Sadece ekonomik yönden işçi, boykotçulara sevgi duyabilir. Çünkü ikisi de kendilerini ekonomik kıskacı kırmanın savaşını yapmaktadır. Bu konuda sendikacılara düşen görev, boykotu desteklemektir. Bizim tutumumuz da tabii bu yönde olacaktır.

Cemil Altan (Genel — İş İstanbul Şube Başkanı): Engin Ünsal'ın ifade ettiği görüşlere aynen katılmaktayım. Kendisi Subemizin görüşlerini dile getirmiştir.

Nejat Akbay (Kimya — İş Genel Başkanı): Yapılan bir hareketi sola maletmeyelim. Adamlar zaten işin içinde solcuların parmağı var deyip duruyorlar, biz bırakalım, bu işlere karışmayalım. Elbette destekliyoruz, orası muhakkak. İki tane yeğenimin de mezuniyeti gitti bu arada.

Rıza Güven (Tekstil Sendikası Genel Başkanı): Tam mânâsıyla meselelerin içyüzünü bilmemekle beraber basından okuduğumuz kadarıyla Gençlik haklı görünüyor. Türkiye'de birtakım yerleşmiş kötü itiyatlardan kurtulmak için Gençliğin bir direnişi olarak görüyoruz bu hareketi. Bu hareket sadece bir Üniversite meselesi değil, Gençliğin Türkiye'deki yaşantısının da etkilerinden meydana geliyor. Bu vechesıyla işçi sınıfının mücadelesinin ayrılmaz bir görünüşüdür. Sendika olarak Gençliğin mücadelesini haklı buluyor ve başarıya ulaşmasını diliyoruz.

Av. Selçuk İkiz (Teksif Yetkilisi):

Üniversitede bir reforma ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz. Ancak öğrencilerin zamanı yanlış seçtikleri görüşündeyiz. Bu işin hâl tarzı, öğrencilerin isteklerinin Senatoda bir an önce görüşülmesinin temin edilmesi ve Hükümetin görüşü de Başbakanın ifadesiyle anlaşılacağına göre bir an önce çözümlenmesidir. Ayrıca öğrencilerin boykot yüzünden sene kaybı gibi bir kayba da uğramamaları sağlanmalıdır. Memleketimizde pek çok kuruluşlarda reforma ihtiyaç var. Bu bakımdan olayın sendikalar mücadelesi ile yakın ilgisinin bulunmaktadı. Konu ile, memleket sorunu olması bakımından da muhakkak ki ilgilidir.

İbrahim Denizci (Müskirat Federasyonu Genel Başkanı ve TİP Kurucusu): Kongre çalışmaları ile meşgulüm, gazete okuyamıyorum. Olaylar hakkında bilgim yok. Yanlış bir cevap vermek istemem. Beni şimdilik mazur görünüz.

Muzaffer Gökçeoğlu (Yeni Tezbüro — İş Genel Başkanı): Bu konudaki tutumumuz tek kelimeyle müsbettir. Sendika olarak da tutumumuz tasvip olacaktır.

İbrahim Balcı (Gıda — İş Genel Başkan Vekili): Gençlerin Üniversitede yapmış olduğu boykotun haklı olduğuna inanıyorum. Üniversitede okuyan gençliğin sebepsiz yere ve bazı dış tesirlerle böyle bir hareketle gürseceğine inanmamaktayım. İsteklerinin yerine getirilmesi için bir an önce çözüm yolu bulunmalıdır. Aksi halde bu boykot hareketinin daha da büyüyebileceğini söylemek kehanet değildir. Sendika olarak tutumumuz, Yürütme Kurulu Üyesi bulunduğumuz DEV — GÜÇ adına basına açıklanan bildiriden izlemek mümkündür.

İbrahim Aydın (TÖS İstanbul Şube Başkanı): Biz gençleri bu meselede son derece haklı buluyor ve destekliyoruz. Üniversitelerin kendini yenilemesi şart. Türk toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek bir kimliğe bürünmesi gerekli. Gençliğimizin dengeli, kişilik sahibi olarak hayata atılabilmeleri için onların maddi ihtiyaçlarının karşılanmasının zorunlu olduğu görüşündeyiz. Bu olay Üniversitede başlamakla beraber asıl sebebin

Türk toplumunun temelindeki gelişmelerden ve huzursuzluklardan ileri geldiği açıktır.

Yüksek Öğretimdeki bu meseleler,

ilk ve orta öğretimdeki sorunlarla da önemli ölçüde ilgilidir. İlkve orta öğretimde de toplum ihtiyaçlarına cevap verecek bir eğitim uygulaması yoktur. Bu yüzden de Anayasa çerçevesindeki boykotu elimizden geldiğince desteklemekteyiz. Bu direniş tamamen kanun çerçevesindedir. Bu konudaki tek endişemiz, boykotun yanlış bir istikamete sürüklenmesidir. Biz TÖS olarak bu direniş uyanık güçlerin insiyatifinde kaldığı takdirde ve bu süreçte desteğimiz sonuna kadar devam edecektir. Tek temennimiz de bu boykotun Gençliğin ve Türkiye'nin yararına sonuçlanmasdır.

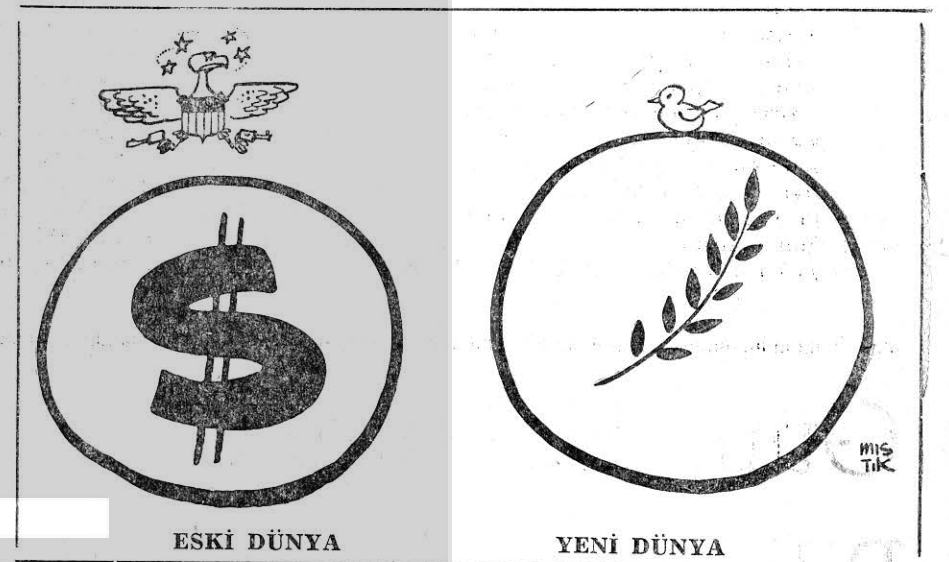
Ahmet Muşlu (Birleşik Gıda — İş Genel Başkanı): Talebe kardeşlerimizin birçok haksızlıklara muhatap olduğunu duyuyoruz ve bu haksızlıklar bizi de üzmektedir. Elbette ki, genç, vatansever kardeşlerimizin haklı şikâyetlerini kendileriyle beraberiz. Kardeşlerimizi hukuk çerçevesi içerisinde mantık yoluyla desteklemek vicdan borcumuzdur. Kardeşlerimizin boykotlarını tasvip, fakat işgal keyfiyetini benimsenmiyoruz. Boykotlarında onlarla beraberiz. Asırı sağın ve asırı solun âleti olmaksızın, dâvalarını Türk gençliğinin haysiyet ve vekarına uygun şekilde yürüttükleri takdirde kendilerini haksızlıklara karşı savunmayı ve haklarını alabilmesi için kendilerini hukuk ve mantık çerçevesi içinde desteklediğimizin bilinmesini isteriz.

Mahmut Bilgiç (Metal — İş Teşkilatlanma Müdürü): Biz bitarafız. Bu işlerden anlamayız.

Akif Keskin (Cimse — İş İstanbul Şube Başkanı): Amerika'dan dün geldim. Bir noksanlık var ki bu boykot yapıyor. Sendika olarak hükümet edenlerin bu işlere el koyup düzeltmelerini isteriz. Talebeleri haklı görmekteyiz.

Suat Şükrü Kundakçı (Yapı — İş Federasyonu Genel Sekreteri): 28 Mayıs 1968 günü Çorum'un yüzü aşkın bayındırılık işçisi toplanıp sendika kongrelerini aktettiler. Divandan sorduk: Kaçınız çocukları Üniversitede okuyor? Parmağımızı kaldırdınız? Topluca... HİÇBİRİMİZİN diye bağırarak cevap verdiler.

Ard ve peşin hesapları olmayan gençlerimizin emekçi gençliğiyle kaynaşıp, ülkücü hareketlerini bugünkü noktadan ilerletip Çorum'lu işçilerin genç çocuklarıyla beraber eğitim yapacakları, bir dönüşüme ve düzeye vardacaklarına inanıyorum. Yaşamın bağımsız kafa, yaşamın yalan bilmez yığıtlık.

Parti yöneticileri ne dediler?

Boykot hakkında fikirleri sorulan AP ve GP İstanbul İl Örgütü bu konuda beyanat verecek yetkililerinin bulunmadığını söylemekle yetinmişlerdir.

Şinasi Kaya (Türkiye İşçi Partisi İstanbul İl Başkanı): Biz evvelâ Türkiye'deki eğitim sorununun ilk okuldan Üniversiteye kadar bozuk olduğunu belirtiyor ve bu bozukluktan gelen bunalımla Üniversite öğrencilerinin giriştiği haklı direncini destekliyoruz. Bundaki hedef, Türkiye'de Eğitim Reformunun yapılmasını gerektirir.

Necdet Uğur (Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul İl Başkanı): Üniversitelerimiz bugünkü düzen içinde kurulmuşlardır ve ona göre çalışmaktadırlar. Oysa bugünkü düzen, toplumumuzdaki gelişmeleri içine almak esnekliğini gösterememiş ve toplumumuzun gerisinde kalmıştır.

Toplumumuzun başka alanlarında görülen bunalımların Üniversitede de kendini göstermesine şaşmamak gerekir. Bu, bugünün değil, yılların meselesidir. Eski toplumun ihtiyaçlarına göre kurulmuş bir müesseseden çıkan genç, yeni toplum koşullarına uyamaz, beklemediğini bulamaz ve bundan da en çok o toplum zarar görür.

Öteki toplumlar, ikinci sanayi devrimini yapma çabası içindedirler. Gençlerini ona göre yetiştirmek için doğum sancılarını çekmektedirler. Biz ise hâlen geleneksel toplum insanı yetiştiriyoruz. Biz, birinci sanayi devrimimizi gerçekleştirmek iddiasında olduğumuz göre hiç olmazsa Üniversitelerimizi böyle bir toplumun ihtiyaçlarına göre ayarlamalıyız. Bu, okutulan konuların, okutma şeklinin okutanların nitelik ve statülerinin köklü değişimleri anlamına gelir.

de, fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Yerli nitelikte bulunan maddi imkandan yoksun gençlere devlet mutlaka burs vermelidir. Aslında bunalımın kökü, bütünüyle eğitim düzenindeki ve toplumdaki bozukluklardır. Aynı açıdan ilk ve orta öğretim de ele alınması zorunludur.

Alpaslan Türkeş (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Genel Başkanı): Üniversitelerimizin reform ihtiyaçları olduğu kanısındayım. Bu bakımdan Gençlerin istekleri dikkatle incelenmeli ve en kısa zamanda Üniversitelerimizi yüksek kaliteli ilim adamları yetiştirecek seviyeye çıkarmalıdır.

Haydar Özdemir (Birlik Partisi İstanbul İl Başkanı): Üniversite dahilinde reformlar yapılmasını tasvip ediyor ve talebeleri haklı buluyoruz. Bilhassa Üniversitelerin Batı anlamında bir site haline getirilmesini ve Üniversite hocalarının Üniversite dışında herhangi bir işle meşgul olmamalarını ve kendilerini sadece Üniversiteye bağlamalarını istemekteyiz. Hareketi destekliyoruz.

Sabih Atılı (Millet Partisi İstanbul İl Başkanı): Gençliğin boykot hareketi Türk gençliğine yaraşır şekilde sükûnetle ve vekarla başlanmalıdır. Bilhassa biz MP'lier olarak memnun olduğumuz husus «Sağ — sol yok, boykot var» prensibinin slogan olarak kabul edilmiş olmasıdır. Bu prensiple hareketlerine devam ettikleri takdirde Gençliğin haklı olduğu dâvalarının hallini arz etmekteyiz. Gönül ister ki Gençlerimiz talep ve hareketlerinde ölçülü olsunlar, buna karşı da yöneticilerimiz anlayış gösterebilirler. Sükûnetle başlamış olan boykotun aynı şekilde sonuçlanması başlıca temennimizdir.

Öte yandan Üniversitelerimizde

Türk Soluna

YILLIK ABONE TUTARI: 20 LİRADIR.

Yeni Abone Adresi ve İdare Yeri:

Babıâli Cad. No: 29 İstanbul. Tel.: 27 39 61

ABONE

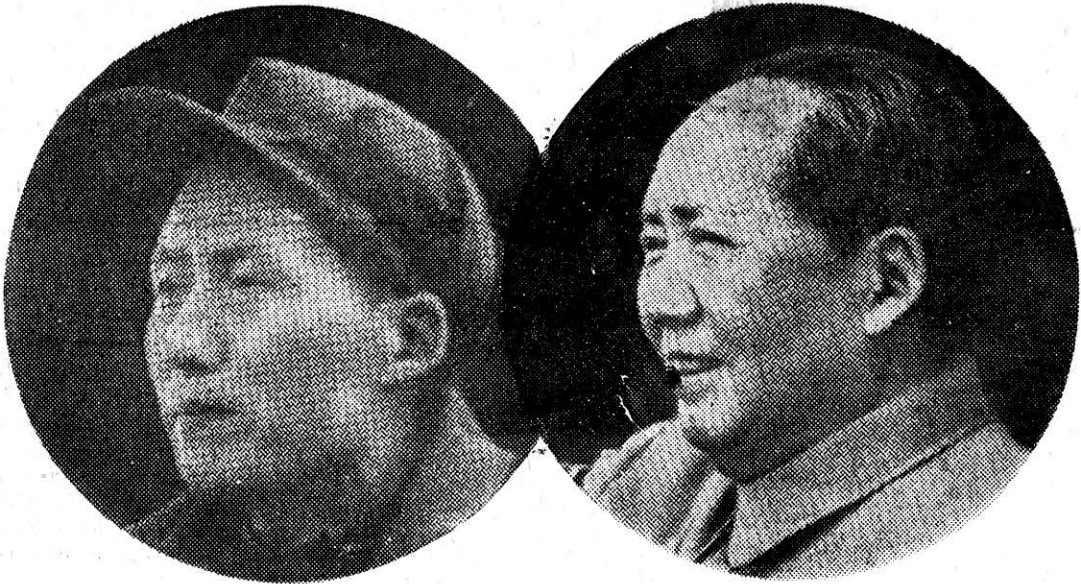
OLUNUZ

ABONE

BULUNUZ

Çin'de Birleşik Cephenin Doğuşunun Hikâyesi

Edgar Snow'dan derleyen
Alpaslan BERKTAY

1936 sonlarında büyük bir askeri hareketi tamamlayıp bütün Kansu eyaletini ele geçirdikleri günlerde, komünistler, Kuomintang'ı Japonlara karşı direnmeğe sevk etmenin yollarını aramaya başlamışlardı. Beyazların saldırıları ve uçakların bombardımanları altında, Beyazları ikna etmek için siyasi propaganda taktikleri arıyorlar, bombalardan yaralanan General Peng ise bu olaydan kendi propagandalarını zayıflığını suçlayarak «Bir slogan on mermiye bedeldir» diyordu.

SARILAN bir Beyaz alaya dostluk gösterilerinde bulunuldu, ken dilerine, besinsiz kaldıkları için iki yüz koyun ile birlikte, birleşik cephe teklif eden bir mektup gönderildi. Buna göre, geri çekildikleri takdirde kendilerine ateş edilmeyecekti. Beyazlar geri çekildiler. Pong bunu başarılı bir adım sayarken, bazı askerler «Hazır ele geçirmiş iken neye kaçırılmıyorduk» diyerek ateş açtılar, şiddetle azarlandılar. Bunlara Birleşik Cephe üzerinde daha fazla konferanslar verildi. Me-seleyi anlayamayan bazı askerler Beyazları tutuklamak istediler, fakat komutanlarınca önlendiler.

Komünistlerin davetine uyarak, Japon aleyhtarı bir mitinge katılmak için silâsız olarak gelen Beyazların komutanları, «Japonlara karşı savaşmaya hazırız. Sadece bize bunun yolunu gösterin» dedi. Kendi birliklerinin her birinde en az üçer tane Faşist casus (Mavi gömlekli) bulunduğunu, onun için işbirliğini gizlice yapmaları gerektiğini bildirdi.

Beyazların alaylarından biri, Kızıl

Müslüman Alayından, konuşma yapmak üzere birinin gönderilmesini istedi. Gönderilen konuşmacı ile karşılaşmayı reddeden, fakat adamları ile konuşmasına izin veren alay komutanı, askerlerin büyük bir ilgiyle dinledikleri konuşmacıyı sonradan tutuklamaya kalkınca genel protesto ile karşılaştı. Askerler adamı kendi hatlarına kadar salimen götürdüler. Bu birlik daha sonra gönderdiği bir mektupta, emir gereğince, geriye çekilemeyeceklerini, fakat Japonlara karşı savaşmak üzere bir anlaşma yapmağa hazır olduklarını, komünistler kendilerine saldırmazlarsa kendilerinin de saldırmayacaklarını, gönderilen beyanname ve broşürlerin askerler arasında dağıtıldığını bildiriyordu.

İki gün sonra Peng, subaylarına şöyle diyordu: «Müslümanları hızla örgütlüğe kavuşturup örgütlenmesini, silâlandırma, kendi temsili hükümetlerini kurdurmalı ve Japon aleyhtarı bir müslüman ordusu meydana getirmeliyiz. Adamlarımız arasında, çekilen Beyazlara ateş açanlar, onların silâhlarını geri veremeyenler oluyor. Bunlar komutanlarının bu yoldaki emirlerini karşı-ihtilâli buluyorlar. Askerlerimizi bu yolda daha sıkı eğitmeli ve Birleşik Cephe'nin, Beyazları aldatmak için bir hile olmayıp par-timizin temel bir politikası olduğunu anlatmalıyız. Bir çoklarımız, karşı-mızdakilerin bizi anlayamayışından cesaretsizliğe kapılıyoruz. Aslında, bu insanlar da bizim kardeşlerimizdirler ve aynı muameleye bütün diğer insanlar gibi evrap vereceklerdir. İrki nefretten başka politik bir bilinçleri bu-

lunmayan bu insanlarda politik, ulusal bir bilinç uyandırmalıyız.»

BU sıralarda, Beyazların uçakları, komünist birlikler arasına sıkışmış bulunan kendi askerlerini yanlışlıkla ağır şekilde bombaladılar. Dağlardaki mağaralara sığınan bu askerlere komünistler ateş açmadılar.

Komünistler üzerine gönderilen Dış Mançurya birlikleri, Mançurya'yı işgal eden Japonlara karşı komünistlerin ortaya attıkları şiarı — Nanking'e rağmen — benimsediler. Nanking'in Japonlara direnme politikasına karşı iki general baş kaldırdı. Mesele tartışıldı ise de, üç dört Japon öldürüldü ve büyük bir Japon aleyhtarı hareket doğdu.

Kuzey Batıdaki Dış Mançurya ordusunun, kademelerle aynı fikirde bulunan ve Çankaysek'ten sonra ikinci adam durumunda olan komutanı, başkomutana dolaylı bir uyardıma bulundu: «Çin'in gerçek birliği ancak yabancı saldırısına karşı koymakla gerçekleştirilebilir ve bu yolda komünistlerle işbirliği yapılabilir». Çankaysek ise orali olmadı, aksine, tam o bölgede komünistlere karşı büyük bir saldırı hazırladı. Orada aynı komutan kendisine ulusal bir cephe programı sundu: İç savaşın durdurulması, Rusya ile ittifak ve Japonya'ya karşı direnme. Çankaysek, «Bütün komünistler temizlenmedikçe bunu konuşamayacağımı» bildirdi ve Rusların savunma paktı teklifini de reddetti.

Bu sırada Çin hatlarını bombalayan Japon uçaklarına karşı bir tek Nanking uçağı havalanmıyor, Çan-

kaysek ve Japonlar, aralarındaki durumun, yayılmaması temenni edilen lokal bir çatışma olduğunu söylüyorlar, komünistler ve İç Moğolistan ordusu Japonlara gerçekten saldırmalarını diye araya Nanking birlikleri konuluyordu.

Ülkede güçlü bir Japon aleyhtarı kımıldanma başlayınca Japonlar Ulusal Kurtuluş Hareketinin bastırılması istediler. Nanking boyunu eğdi ve hareketin liderlerini tutukladı, 14 dergiyi kapattı. İç Moğolistan'ın Japonlar tarafından istilâsını protesto eden, Şanghay'daki Japon fabrikaları işçilerinin grevlerini Kuomintang ile birlikte şiddetle kıran Japonlar Tsingtao'ya asker çıkarıp şehri işgal ederek grevçileri tutukladılar ve ancak, Japon fabrikalarında geleceğe ait grevleri de yasaklamayı Nanking taahhüt ettikten sonra çekildiler.

BÜTÜN bunların üzerine, Dış Mançurya ordusunun komutanı, Çankaysek'e tekrar çağrıda bulunarak «Sırası gelince düşmanla savaşmalarına müsaade edeceğimiz dair askerlerimize verdiğimiz sözü tutmazsak kontrolü elden kaçırırız» dedi. Çankaysek red cevabı verdi. Aynı komutan uçakla yanına gidip teklifi tekrarladı, Çankaysek yine reddetti.

Bu sırada Japonlarla antikomünist bir anlaşma imzalayan Almanlar ve İtalyanlar, Mançurya'nın Japonlarca işgalini tanımış oldular. Evvelce Kont Ciano ile dost olan Tungpei komutanı Mareşal Chang Hsueh-liang buna ateş püskürdü ve ordularında eğitim yaptıran ve Çin hakkındaki bil-

gileri Japonlara ulaştırmaları pek akla yakın olan askeri danışmanlarına kadar, bütün Alman ve İtalyan nüfuzunu kırmaya and içti.

Daha sonra, Nanking'in en güçlü generali Hu'nun ünlü I inci ordusunun felâket haberi geldi. General ilerliyor, küçük çatışmalar dışında savaşı reddeden Kızıl Ordu «Çinli, Çinli ile savaşmamalıdır» diyerek, «Japonlara karşı birleşik cephe» propagandası yaparak yavaş yavaş çekiliyordu. Bunu komünistlerin zayıflığına, korkaklığına yoran Hu ilerlemeye devam etti. Artık ilerleyemeyecekleri noktaya gelip dayanan komünistler âni bir geri dönüşle Hu'nun ordusunu mahvettiler. Bir alay kendiliğinden Kızıl Ordu tarafına geçti.

Tungpei ve Hsipei orduları Birleşik Cepheye katılmak gerektiğinde karar birliğine vardılar. Kızılılara karşı 6 ncı sefer için Sianfu'ya gelen Çankaysek'e bir dilekçe vermek isteyen binlerce öğrencinin Japon aleyhtarı gösterisi sert bir şekilde dağıtılınca, onların dilekçelerini kendisi götüren Tungpei komutanı, gazaba gelen Çankaysek tarafından iki yüzlülükle suçlandı. Hsipei, Tungpei ve Nanking birliklerinin kızılılara karşı girişecekleri 6 ncı sefer için emirler verildi, emirlerin ayın 12 sinde açıklanması kararlaştırıldı. Mareşal Chang Hsueh-liang emirlere uymama halinde rütbesi alınacak, kuvvetleri silâsızlandırılacaktı. Emir yayınlanıp yayınlanmaz tutuklanacak komünist sempatizanlarının kara listesi de hazırlanınca, Tungpei ve Hsipei birlikleri 11 aralık gecesi gizlice Sianfu'yu sardılar ve etresi sa-

Gün, Halkımızı Bilinçlendirme Günüdür

Ahmet SAY

Son Senato, Belediye Başkanlıkları, Belediye Meclisleri v. s. seçimleri üzerinde tahliller uzayıp gidiyor. Partilerin, seçim sonuçlarını kendine yontma gayretkeşliğine ve basının, bu ucuz hesapları desteklemesine bakılırsa, tartışmalar daha da uzayıp gidecek.

Seçim sonuçlarından yeni yargılar çıkartma çabasına biz, akıl erdiremiyoruz. Geçen sayımızda, bir yazar arkadaşımızın belirttiği gibi, emekçi halkımızın oy verme işlemi, iki dakikalık bir eylemdir ve bir sosyalist için iki dakikalık eylemle yetinmek olacak iş değildir.

Nedeni de şunlar:

— Sosyalistler için önemli olan, gelip geçici bir eylem değil, eylemin tüm hayatı kapsamasıdır.

Sandıktan çıkan oylar, aslında emekçi halkımızın bilinçlenmesini yansıtan kesin bir ölçü değildir.

Bugün için, emekçi sınıfların rejime ağırlığını koyarak düzende denge yaratmasını beklemek, safdilliktir. Çünkü Amerikan emperyalizminin desteklediği egemen sınıflar, milletin başına ekşidiği sürece bu mümkün değildir.

**BİZİM PUSULAMIZ :
EVRENSEL GERÇEK**

Bütün bunları bilmemize rağmen, seçimler bize, heyecanlı günler yaşatabilir. Seçim sırasında, kütülcülerin bilinçlenmesi fırsatını kullanırken, güzel umutlar besleyebilir, mücadele sevgimizi körükleyebiliriz. Ama ne umutlar, ne de seçim kampanyasındaki heyecanımız, sosyalizmin biliminin evrensel gerçeğini değiştiremez. Seçim sonuçlarının şöyle ya da böyle oluşu, evrensel gerçeği renkli gözlüklerin arkasından başka türlü gösteremez. Bizim biricik «yenilmez silâhımız, sosyalizm biliminin evrensel gerçeği ile halkımızın devrimci mücadelesinin somut uygulamasının birleştirilmesidir.» Bu silâh, elimizde oldukça, son seçimlerde otuz bin oy kazanmamız, ya da yitirmemiz, temel yargımız ve bu yoldaki mücadelemizi kıl payı yerinden oynatamaz.

Hemen belirtelim ki, bu ilke, evrensel gerçek ile halkımızın devrimci mücadelesinin somut uygulamasının birleştirilmesi ilkesi, «dogmatizm ve ampirizmle her ortaya çıkışında, şiddetle savaşmak» demektir. Dogmatizm, nasıl somut uygulamadan ayrılacak ise, ampirizmde bölük pörçük tecrübeleri evrensel gerçek san-

maklır.»

Şimdi bir yol daha düşünelim: Asıl görevimiz, Anayasamızın sağladığı bütün olanaklardan yararlanarak halkımızı bilinçlendirmek olduğuna göre, bu görevi yerine getimeksizin, «patinin her kademedeki yönetici kadrolarının teori ve pratik arasındaki sıkı bağınınun, partiyi diğer partilerden ayıran damga olduğunu anlamalarını sağlamaksızın», «başta güreşmek» edebiyatının gölgesine yan gelip yatmak, olmayacak bir yumurta yumurtlamak değil de nedir? Ve tutup da Belediye Meclisleri seçimleri ile Senato seçimlerinde alınan oyların karşılaştırılmasını yaparak ve bu oyların illere göre dağılımındaki oranları yüzde iki virgül bilmeden kaç hesabına vurarak doğru yolda yüründüğümüzü sanmak, bölük pörçük tecrübeleri evrensel gerçek kabul etmek değil de nedir?

Opörtünizme, dogmatizme ve ampirizme sapmaların, bizim yukarıdaki görüşümüzü tahrif ederek başka türlü göstermeye çalışacaklarını tahmin etmek güç değil. Özellikle ampirizmle düşünen bizim «seçim denen olguyu tanımadığımızı, koşulları ve toplumsal gerçekleri değerlendiremediğimizi ileri sürerek, dogmatik olduğumuzu söyleyeceklerdir. Bu iftirayı şimdiden göğüslemek amacıyla seçimler konusundaki görüşümüzü özetleyelim:

Parlamentarizm sondamlaşma kadar yararlanılması gereken bir olanaktır. Seçim kampanyası günleri ise, halkımızın bilinçlendirilmesinde her zaman ele geçiyen olanaklar sağlar. «Her arkadaşta halkı sevmeyi ve kitlelerin sesini dikkatle dinlemeyi her neresindeyse kitlelerle kaynaşmayı, onları uyandırmayı veya siyasal bilinçlerini artırmayı ve gitgide kendilerini gönüllü olarak örgütlemelerinde yardımcı olmayı ve belirli zaman ve yerin iç ve dış şartlarına yürütülen zorunlu bütün mücadeleleri başlatmayı» öğretmek ve bütün partiyi uyanık bulunmaya çağırarak için seçim kampanyasındaki olanaklardan tabii ki yararlanılmalıdır.

Sosyalist bir partinin ne işe yaradığını hepimiz biliyoruz. Türkiye İşçi Partisinin ise bu görevi hangi ölçüde yerine getirdiği gene herkesin malumdur.

Asıl üzerinde durulması gereken konu, partinin temel görevini açıklığa kavuşturmak. «Akan su kir tutmaz» deyişine dayanarak, TİP. içinde yapılmasına izin verilmeyen eleştiri ve

özeleştirici uygulamasını sütunlarımızda rahatlıkla yerine getirelim:

Tekrarlamak pahasına da olsa, son tahlilde, ulaştığımız sonuçları burada bir kez daha gözden geçirmekte yarar var: Türk halkının dostu ve düşmanı bellidir. Emperyalizm ve işbirlikçileri düşmanımız emekçi halkımızın tümü de dostumuzdur. Öyleyse, somut uygulamadaki davranışımız açıktır. Bir yandan emperyalizm ve işbirlikçileriyle mücadele ederken, öte yandan halkımızın bilinçlenmesine yardımcı olmak durumundayız.

**SOMUT HEDEFLER KOYALIM
VE UYGULAMA BİÇİMİNİ
GÖSTERELİM**

Emperyalizm ve işbirlikçileriyle mücadelenin yanı sıra, halkımızı bilinçlendirme çabası nasıl yürütülecektir? Bu iş, rastgele şiarlar atmakla ve uygulamadaki cılızlık sonucu, güzelim şiarları lağka etmekle gerçekleştirilemez.

Atılan şiar, muhakkak uygulanması gereken ve uygulanış şekli programlaştırılmış olan ve gerçekleşmesiyle hepimizin yüzünü aka çıkaracak şiarlar olmalıdır.

Birce, Türkiye İşçi Partisinin üst kademe-sindeki yöneticilerin en büyük eksiği, halkımızın ihtiyaçlarına kesin bir şekilde cevap verecek somut hedefler koyamamalarıdır bazan da tam uygulamaya geçildiği zaman, herhangi bir teferiati bahane ederek, eylemden kaçmaktadırlar.

«NATO'dan çıkalm», «İkili andlaşmaları kal dırılm» gibi antiemperyalist hedefler belirlenip, kapitalizmin son aşaması olan emperyalizme karşı yerinde hedefler gösterildiği bir sırada, «Sosyalist Türkiye!» şeklinde kafaları karıştıran ve gösterilen hedefe bağ olan toplumsal güçleri bölen saçmalıklar, olumlu gelişmeleri bir anda kördüğüm haline getirmektedir. Ayrıca, bu somut hedeflerin uygulanması hakkında, devrimci güçlere ve onların kentlerdeki en aktif unsuru olan gençliğe eylem biçimleri gösterilmemektedir. Uygulama olurluna daha doğrusu devrimci güçlerin o andaki tutumuna bırakılmaktadır.

Kaldı ki, antiemperyalist mücadelenin ayrılmaz bir parçası olan antifeodal eylem üzerinde tutarlı ve kolayca eyleme indirgenek hedefler ve bunların uygulanış biçimleri hiç belirtilmemiştir. Demokratik bir Türkiye, yirmi milyon köylünün demokratik haklarının verilmemesiyle gerçekleştirileceğine göre, başlangıçta bu hakların ne ler olduğu, nasıl gerçekleştirileceği, köy köy, o-

ba oba, mağara mağara dolaşarak anlatılmalıdır. Antifeodal mücadelenin, belli bir program çerçevesinde ve bütün parti kademeleri ile tüm militan kadrolar çapında uygulanacak bir eylem programında gösterilmesi şarttır.

Devrimcilerin, köy emekçileriyle de eyleme girişerek, edindiği deneylerle zenginleşecek olan böyle bir programı çizmek, partinin göreviydi; ama bu iş de ötekiler gibi, sekiz yıldan beri yapılmamıştır. İl ve ilçe örgütleri bu konuda üst kademedan hiç destek görmemişler, faaliyetlerini destekten yoksun bir biçimde kendi yiğitlikleriyle sürdürmüşlerdir.

Uygulama biçimi gösterilmeden ve halkın benimsemesi sağlanmadan, sözü edilen hedefler, boş laflar olarak kalmaya mahkumdur.

SIYASAL GÜÇBİRLİĞİNE DOĞRU

Bölük pörçük tecrübeleri evrensel gerçek sanmanın, ampirizmiz olduğunu söyledikten sonra, seçim sonuçları üzerindeki rakam hesaplarından mümkün olduğu kadar kaçındık. Ama oy hesaplarından kaçınmak demek, seçimlerin ortaya koyduğu bazı gerçekleri gözmezlikten gelmek değildir.

2 Haziran seçimlerinde üzerinde özellikle durmaya değer bulduğumuz bir gerçek vardır: Halkımız, yer yer, güçlülüğünü göstermiştir. Anti emperyalist ve antifeodal mücadelede, işbirlikçilerin dışında, tüm emekçi halkımızın birleşmesi gereğince, Ortanın Solundaki CHP. ile; sosyalist olduğunu söyleyen TİP. yanaşmazken, halkımızın bu yönde bir eğilim göstermesi önemlidir önemlidir çünkü, parti yöneticileri, gelişen olayları istediği kadar kendi çıkarlarına yontmaya çabalamışlar ve güçbirliğinin gerekliliğine inanmaz gözüksünler, bu kez güçbirliği eğilimi halktan gelmiştir ve halkın tabii davranışını dile getirmektedir. İşin içerisine partizanca hesaplar girmediği için, ne CHP. ve ne de TİP. bu eğilimin ortaya koyduğu gerçeği açıklamaktan çekinmemektedir. Ama şurasını da belirtelim ki: tabandan gelen bu istek, ileride siyasal partilerimizi de etkisi altına alabilir ve belki de şartların zorladığı bir «Halk Cephesi» ne gidilecektir. Böyle bir gelişen ihtimal karşısında partilerin hazırlıklı olması gerekir.

Millî Demokratik Devrim aşamasında, anti-feodal ve antiemperyalist hedeflerde birleşen tüm sınıf ve tabakaların, ana çelişkisini ve kendi aralarındaki çelişkilerini tahlil etmek ve tahlil sonucunda devrimci çizgiyi saptamak, her ciddi liderin, görevidir. Bir yanda halkımızın devrimci isteğine ve ilerlemesine cevap vermek, öte yanda küçük partizanca hesaplara kapılmak gibi, iki ayrı yoldan birisi üzerinde tercih yapılırken, yurttaverliğin sesini dinlemek yeterlidir. Ancak, CHP. ve TİP. in, hattâ BP. nin son tahlilde açık seçik görülen sonuçlara kendisini ne kadar uyduracağı ve küçük parti çıkarlarını kendi için de hangi ölçüde yeneceği, bizler için, seçim sonuçlarından daha büyük bir merak konusudur.

İşçi Sınıfı Neden AP'ye Oy Verir?

Rasih Nuri İLERİ

Ulusal bağımsızlığını kaybetmekte olan bir halk için devrimci ödev, hemen sosyalizm değil, bağımsızlık mücadelesidir. Sosyalizmi, onu uygulayacağımız bir ülke elimizden çalınmış ise tartışamayız bile - Mao

bah Çangkaşek kuvvetlerini uykuda bastırdılar. Şehrin banliyösünde kalan Çangkaşek, kaçıp sığındığı bir mağarada, elleri tirmanmaktan yaranlanmış, takma dişlerini takmayı unutmamış, yalnızca, gecelik entarisi içinde soğuktan titreyen durumda yakalandı ve bir subayın sırtında aşağıya indirildi. Kendisini tutuklayan kuvvetler isteklerini bildirdiler: Nanking hükümetini yeniden örgütlendirmek ve ulusal kurtuluşun ortak sorumluluğunu paylaşmak üzere bütün partileri kabul etmek — Derhal iç savaşa son verip Japonlara karşı silahlı direnme politikasını kabul etmek — Şanghay'daki yurtsever hareketin 7 liderini serbest bırakmak — bütün siyasi tutukluları affetmek — Halkın toplanma özgürlüğünü teminat altına almak — Halkın yurtsever örgütlenme ve siyasi özgürlük haklarını korumak — Dr. Sun Yat-sen'in vasiyetini yürürlüğe koymak — Derhal bir Ulusal Kurtuluş Konferansı toplanmak.

Bu programı komünistler hemen desteklediler. Tungpei ve Hsipei ile Japon aleyhtarları Birleşik Ordu kurdu, Tungpei ve Hsipei komutanları konsey başkanı ve başkan yardımcısı oldular. Sianfu'dakine benzer bir darbe Kansu'da oldu. Kızıl Ordu toprak dağıtımını durdurdu. Serbest bırakılan siyasi tutuklular, öğrenciler, yurtsever örgütler köylere, her sınıf halkın arasına, ordu içine dağılıp eş görülmüş bir Japon aleyhtarları kampanyaya giriştiler.

Nanking'te, Çangkaşek'in öldürüldüğünden başlayarak bir sürü asılsız haberler doluyor ve bu, Çin'deki Japon basıncına destekleniyordu. Neden sonra 8 maddelik program yayınlanabili ve çok taraftar topladı. Çangkaşek'in ölüm haberleri siyasi ihtilafları tutuşturdu. Harbine Bakanı Ho, profesistler, Alman ve İtalyan danışmanlar tarafından da desteklenerek, 20 tümenle «Birleşik Cephe» bölgesi üzerine yürüdü. Bu kıskırtıcılar liberal, Amerikan, İngiliz, Rus ve Birleşik Cephe taraftarlarını yenerek Kuomintang'taki bütün askerî gücü ellerine geçirmek fırsatı bulduklarına inanıyorlardı. Ho karşı tarafı uçaklarla bombalayıp birçok kişinin ölümüne sebep oldu. Çangkaşek hatıratında, bu bombalamayı haber alınca «Çok memnun» kaldığını yazdı.

FAKAT eyaletlerin çoğu böyle bir bölünme halinde Birleşik Cephe tarafını tutacaklarını belli ettiler. Çangkaşek'in karısı ve kayın biraderleri Nanking'te daha gerici unsurların «Antikomünist tenkil hareketi» adı altında bir saldırıya girişmelerini önlemek için büyük çaba harcadılar.

Çangkaşek'in hayatı konusunda en fazla korkulan komünistler, uzun uzun yılların öcünü almak şöyle dursun, onun kovulmasından başka, Nanking'teki liderliğine dönmelerini de savunuyorlardı. İç savaşın kesilmesi, Japonlara karşı ulusal bir «Birleşik Cephe» nin teşkil ve demokrasi üzerinde komünistlerin istekleri ekonomik, politik, askerî gerçeklere uygundu. Onlar, Japonlara karşı antiemperyalist bir savaşta bütün bir ulusu birleştirebilecek biricik ortamın demokratik bir ortam olduğunu ve bu savaşın Çin'deki sosyal devrimden önce ve onun ayrılmaz bir parçası olarak yapılması gerektiğine inanıyorlardı. Bu konuda Mao şöyle dedi: «Çin ulusal kurtuluş hareketinin zaferi, dünya sosyalizminin zaferinin bir kısmı olacaktır. Çünkü emperyalizmin Çin'de yenilmesi, onun en güçlü temellerinden birinin tahribi demektir. Yurdumuz düşmana boyun eğerse, herşeyi kaybedeceğiz. Ulusal bağımsızlığımızı kaybetmekte olan bir halk için devrimci ödev, hemen sosyalizm değil, bağımsızlık mücadelesidir. Sosyalizmi, onu uygulayacağımız bir ülke elimizden çalınmış ise, tartışamayız bile.»

Birliklerde Çangkaşek için bir halk mahkemesinden bahsedilip durulduğu sırada, komünist delegasyon, onun öldürülmesine değil, itibarının sarsılmasına daha engel oldu. Çünkü iç savaş durdurulabilecek ve Japonlara karşı birliği temsil edebilecek olan ki-

şi, hiç yıpranmamış bir Çangkaşek olabilir. Bu sebeple, kendisinin vaktiyle başına 80.000 dolar vaat ettiği Çu en Lay, baş delege olarak yanına gelip de, kendisinin sapsarı kesilmesine karşılık, dostça elini sıkacağı zaman, onun hepsinin başkanı olduğunu bildirdi. Şoke olarak susan Çangkaşek bir hafta süren konuşmalar sonunda karşısındakilerin içtenliğine inanarak 8 maddelik programı kabul etti, kendi el yazısı ile Nanking'e yazdığı mektupta Harbine Nazırı Ho'ya karşı Bn. Çangkaşek'in barışçı tutumunu güçlendirdi.

Nanking'e dönen Çangkaşek verdiği sözleri birer birer yerine getirdi. Görünüşü kurtarmak için Mareşal Chang Hsueh-liang 10 yıla hüküm giydirilip ertesi gün affedildi, Çangkaşek bu son icraatını Sian'da karşısındakilere kendisinin dikte ettirdiğini beyan etti. 10 şubatta Komünist partisi Nanking Hükümetine bir telgraf çekerek bu icraatından dolayı kutladı ve iç savaşın durdurulmasını, toplanma ve konuşma özgürlüklerinin teminat altına alınmasını, siyasi tutukluların serbest bırakılmasını, Japon saldırısına karşı ulusal direnme yaratılmasını ve Dr. Sun Yat-sen'in vasiyetindeki üç prensibe dönülmesini istedi. Bunlar yapıldığı takdirde kendileri de Nanking hükümetini devirme teşebbüslerinden vazgeçip şunları yerine getireceklerdi: Kızıl Ordunun adının «Ulusal Devrim Ordusu» na değiştirilerek, Askerî Komisyonun komutası altına verilmesi — Sovyet Hükümetinin adının «Çin Cumhuriyeti Özel Bölge Hükümeti» ne değiştirilmesi — Sovyet bölgelerinde tam anlamı ile demokratik bir hükümet şeklinin gerçekleştirilmesi — Toprak müzadesesi politikasını durdurmak ve halkın çabasını ulusal kurtuluş ödevleri üzerinde yoğunlaştırılması.

Çangkaşek, partisinin merkez icra komitesinde, «haydut» ların bu telgrafını bilmezlikten geliyor. Sian'da kendisine yapılan baskılara nasıl direndiğini ve kendi isteklerini kabul ettirdiğini anlatarak 8 maddelik programı onaylatıyor. Ünlü «Önce birlik, sonra direnme» şiarının sahibi olan yardımcısı Wang bu defa «En önde gelen sorun, kaybedilmiş toprakların geri alınmasıdır» diyor. Merkez İcra Komitesi, uzun süredir geciken ve Çin'de demokrasiyi başlatacağına inanılan «Halk Kongresi» ni 12 kasımda toplanmaya karar veriyor. Kongrenin bütün grupları temsil etmesi öngörüldü. Çangkaşek ikinci önemli sorunun demokrasinin hızla gerçekleştirilmesi olduğunu bildiriyor, söz ve basın özgürlüğünü savunuyor. Pişmanlık getiren siyasi tutukluların serbest bırakılacaklarına söz veriyor. El altından ise basına, «Kızıl haydut», «Komünist haydut» terimlerinin kullanılmasını bildiriyor. Toplantının son günü bir bildiri yayınlanarak, geçmiş on yılın olaylarından komünistler sureta suçlandırılıyor ve barışa hâlâ karşı koyan muhafazakârların son derece hoşnutsuzluklarına karşın komünistlere şu şekilde «Yeni bir hayata başlama» şansı veriliyor:

«Sovyet Cumhuriyeti'nin ilgisi — Kızıl ordunun lâgvedilerek ulusal ordu içine sokulması — Dr. Sun-Yat-sen'in «Üç prensibi» ne tam karşı olan komünist propagandasının kesilmesi — Sınıf mücadelesinin bırakılması.»

KUOMINTANG'ın işbirliği yerine teslim havası verdiği bu şartlar, aslında yine de, komünistlere, küçük muhtar devletlerinin ve «maksimum program» larının gelecek için sahipliğini bahsediyordu. 15 martta komünistler Nanking'e müzakerelere girişmek istediklerini bildirdiler. Komünistlerle uzlaşan Çangkaşek bunu, Nanking'teki bir karşı koymaya rağmen yaptı; geri dönüşünde halkın yaptığı muazzam gösterilerin kendi şahsından başka, iç savaşın durdurularak Japonlara karşı direnmeye geçilmesine de ait olduğunu, buna karşı koryasa itibarını bir günde kaybedeceğini anladı. Şubatta Nanking birlikleri rahatça Sian'a girdiler ve ertesi ay komünistlerle müzakerelere başladı. Komünistler de, Çangkaşek'in dostça jestlerinden,

Haydut Tenkil Genel Karargâhını, yeni bir Kızıl Aleyhtarları Kampanya planlarını lâgvetmesi gibi hareketlerden pek mütehasis oldular.

Çin'in hemen 1/3 ünü ellerinde tutan ve bu bölgeler arasında dostça temasta olan komünistler tercitren, ekonomik ablukadan kurtuldular, öbür bölgelerle ticaret ve ulaştırma serbestliğine kavuştular. Komünistler üzerindeki kısıtlamalar gayri resmî bir şekilde gevşetildi. Komünistlerin dış dünya ile ilişkilerini ve sözlere bağlılıklarını sıkı bir şekilde kontrola devam eden Kuomintang'ın kendi bölgelerinde, hâlâ ismen kanun dışı olan Komünist Partisi, örgütlenmesini daha rahatlıkla yapabiliyor, siyasi tutuklular azar azar, fakat sürekli olarak serbest bırakılmaya devam ediyordu. Mavi Gömlekçiler komünistleri hâlâ izlemekle beraber, artık adam kaçırmıyor, işkence etmiyor, fakat şimdi Japon ajanlarını kovuşturup yakalıyor.

Karşılık olarak, mayista Sovyetler «Özel Bölge Hükümeti» adını almaya ve Kızıl Ordu «Ulusal Devrim Ordusu» olarak millî savunmaya katılmaya hazır olduğunu belirtti. Partinin büyük kongresinde Lenin, Marks, Stalin, Mao, Çu Teh ve öbür liderlerin portrelerinin yanında Çangkaşek ve Sun Yat-sen'inkiler de gözüktü:

TERİMLERDE ve şekilde gerekli değişiklikler yaparken doktrinlerinin ve programlarının özünü koruyan komünistler, yeniden itibar gösterdikleri Sun Yat-sen'in üç prensibine de kendilerine göre bir anlam verdiler. Marksizmi ve sosyal ihtilâlin temel unsurlarını bırakmıyacakları apaçaktı. Her yeni atılan adım, düşünülüp tartışılıp Marksizm açısından değerlendiriliyordu. Komünist politikasında en önemli değişiklikler, toprak ağalarının topraklarının müzadesesinin durdurulması, Kuomintang aleyhtarları propagandanın kesilmesi, bütün sınıflara eşit haklar ve oy hakkı tanınması idi. Müzadere edilmiş topraklar geri verileyecek, ancak, yeni toprakların müzadesesi durdurulacaktı. Bundan doğacak ekonomik açığı Çangkaşek hemen ödemeye başladı.

Halk kongresinde komünistlerin dokuz delege ile temsil edilmeleri kararlaştırıldı. Kuomintang bu iddiaları resmen kabul etmediği için bu delegeler «komünist» adı altında bulunmayacaklardı. Ama yine de, bu hareket, daha önce Nanking'e bir antikomünist iddivaç teklif etmiş olan Japonlara ağır bir darbe oldu.

Komünistler bu hareketin burjuva karakterini kabul etmiş ve bunun öncülüğünün şu iki tarihi görevinin en hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğine inanmışlardı: 1 — Yabancı emperyalizmi atarak ulusal bağımsızlığı kurmak ve böylece Çin'i yarı sömürge durumundan kurtarmak, 2 — Toprak ağalarını ve soyluları atıp demokrasiyi kurarak semi-feodalizme son vermek. Ancak bunlardan sonra sosyalizme doğru yürümek.

Bir ara bunları burjuvazi ile birlikte elde etmeyi uman komünistler, toprak ağalarının ve burjuvazinin partisi olan Kuomintang'ın 1927 deki karşı ihtilâli üzerine, burjuva devrimini ancak işçi-köylü diktatörlüğünün yönetilebileceği kanısına vardılar. Çin kapitalist sınıfının gerçek bir burjuvazi değil, bir «sömürge burjuvazisi», bir komprador sınıf olduğu fikrinde idiler. Böyle bir devrimi ancak işçiler ve köylüler nihai zafere kadar yürütebilirlerdi ve bunun meyvalarını yeni kapitalistlere teslim etmeyip, kısa bir «kontrollü kapitalizm», sonra bir «Devlet kapitalizmi» döneminden sonra hızla bir sosyalist inşaata geçilmeliydi. Mao 1934 de şöyle demişti: «Emperyalizmi kovma ve Kuomintang'ı yıkmak için, Çin'i birleştirmek, burjuva demokratik devrimini gerçekleştirmek ve bu devrimin daha yukarı bir aşamadaki sosyalist devrime dönüşmesini mümkün kılmaktır.»

Endüstrinin geliştiği büyük şehirlerde emperyalizmin ve yerli sermayenin sıkı kontrolündeki 4 milyonluk işçi kitlesi ezik, örgütsüz kalmış olup, 1927 de daha çok bu yüzden iktidara

(Devamı arka sayfada)

27 Mayıs Devrimi bir öğrenci hareketi olarak başladı, bir subay hareketi olarak sonuçlandı. İşçi sınıfı Demokrat Partiyi tutuyordu, kıpırdıyordu. Türk — İş Konfederasyonu da o zamanki iktidarın arkasındaydı, 1960 yılında yaptığı kongre ile yine bu defa yeni iktidarın arkasına takıldı. Şimdiki dönemdeki en önemli görevimiz öğrenci hareketi ile subay — memur aydın kadro ile işçi ve emekçi sınıf ve zümrelerini aynı yönüğe sokabilmektir. Fransa'da olduğu gibi işçi sınıfını öğrencilerle güç birliğine sürükleyebilmektir.

Türkiye İşçi Partisinin bazı yöneticileri, DP'nin 1950 seçimlerindeki başarısını bir halk devrimi olarak nitelendirmekle, bunu oylarına sahip çıkan Türk emekçilerinin eseri olarak göstermekle, Atatürk'çülüğü ve 27 Mayıs'ı bir «Osmanlı tipi, yukardan gelme ceberrut devlet» örneği olarak göstermekle işi bir seçim demagojisine sürüklemektelerdir. Oy avcılığı yaptıklarını zannederken sadece Türk emekçileri ile asker sivil aydın zümresinin arasını açmağa hizmet ediyorlar.

1946'da doğru şiarlarla ortaya çıkan Türk Emekçi Köylü Sosyalist Partisinin bir kaç ayda işçi sınıfını hareket getirdiğini TÜRK SOL'unda göstermişim. Parti kapatılıp 1950 — 1960 yılları arasındaki sola karşı bir terör havası estirilince işçi sınıfına ne oldu. Sözü Türk — İş Başkanı Seyfi Demirsoy'a verelim: «Biz sendikaları komünistlerin elinden döve döve aldık... Hatırlayın 1947 — 1948'i, muhalefet azgın halde, herkes muhalefetin peşinde, hükümet zayıf. Ama hakikaten sendikaların ilk kurucuları olan arkadaşlarımızın bu hizmetlerini takdirle yad etmek isterim.» (14 Mart 1966, Türk — İş 6. Genel Kurul çalışmaları). Aynı demecinde «Amerikan sendikacılığın banisi GOMPERS'i göklere çıkartmaktadır, milyarder bankacı Morgan'ın kurduğu «National Civil Federation», un başkası sarı sendikacı Gompers'i! Bu adamlar için namuslu sendikacılara yapılandırılan etiket «komünistlik» idi. Örnek sendika lideri ise patronlarla işbirliği sağlıyan Gompers! Bu adamlar Hükümetlerin ve Amerikalıların emri ile işçi sınıfını yanlış yola saptırma, ve kopukları sınıflarının sırtından tatlı bir hayat sürmeğe baktılar. Her rejimde küçük kişi farkları ile ağalıklarını sürdürdüler. Bu durum işçi sınıfı için çözücü bir etki yaptı.

İŞÇİ SINIFINA GELİNCE

TİP programı hazırlanırken 1963 Aralık ayında verdiğim bir raporda işçi sınıfının politik eğiliminin nedenleri üzerinde duruyordum, ileri sürdüğüm görüşü kısaca aktaracağım. Birinci beş yıllık planı hazırlayanlar bu yönden metodolojik bir hata yapmışlardır, Demokrat Parti devrinde işçi sınıfında nisbi bir fakirleşme olduğunu söylemekle yanlış politik tefsirlere yol açmışlardır, bunun sonucunda da parti yöneticilerinde işçi sınıfına karşı artan bir burukluk ve seçim yoluyla köylüye dayanmak, işçinin eğitimini arka plana atmak eğilimleri belirmiş ve kuvvetlenmiştir.

Statistik tefsir hatasını inceliyelim. 5 yıllık plân taslağı meseleyi şöyle koyuyor:

10 yılda milli gelir % 50 arttı.

10 yılda işçi sınıfının geliri % 40 arttı.

Sonuç: DP devrinde İŞÇİ SINIFI nisbi olarak fakirleşti.

Bu hata işçi sınıfını 1950 — 1960 arasında: türdeş (homogene) saymaktan doğmaktaydı. Bunu temsili bir örnekle gösterelim:

1950 işçi sınıfı, (sigortalı ve sigortasız) 500.000 kişi idiyse, 1960'da 1.500.000 kişiye çıkmıştır. Buna göre ziraatteki makineleşmenin köyden kovduğu bir milyon köy emekçisi işçi olmuşlardır. Bu bakımdan 1950 ile 1960 işçi sınıfları aynı sınıf değildir.

1950'de yarı milyon işçi ortalama gündelik 5 liradan 2,5 milyon lira alırken; bir milyon köy emekçisi günde 1 liradan bir milyon lira kazanmaktaydı. Buna göre 1950 yılında sözü geçen bir buçuk milyon emekçi toplam olarak üç buçuk milyon lira kazanmaktaydı.

1960'da ise bu aynı kişilerin durumları şöyle özetlenebilir:

1950'den beri işçilik eden ve artık kalifiye işçi olmuş olan 500.000 işçi gündeligi 12 liradan 6 milyon lira alırken; 1950'de köyde çalışan bir milyon emekçi kaba işçi olmuş ve ortalama 4,5 liradan dört buçuk milyon lira kazanmaktaydı. Buna göre 1960 yılında bir buçuk milyon işçi toplam olarak 10.500.000 lira kazanmaktaydı.

Bu temsili verileri elestirelim: Toplam olarak 10 yılda işçi sınıfı 3 kat artmış, gündelik ortalaması ise toplam olarak % 40 bir artış göstermiştir. 1950 de 5 lira olan gündelik ortalaması, 1960'da 7 liraya çıkmıştır.

Ancak hesabı bu şekilde yapmayı, iki grubun gelirlerini ayrı ayrı hesaplamak: 1950'de köy emekçisi olup şehre gelen bir milyon emekçi 1950'de bir lira gündelik alırken 1960'da 4,5 lira kazandığı görülür. Gelir artışları DÖRT BUÇUK kattır. Öte taraftan 1950'den beri işçi olan ve 1960'da kalifiye işçi sayılabilecek yarı milyon işçide 1950'de 5 lira kazanırken, 1960'da 12 lira ortalama gündelik almaktaydılar. Gelir artışları yüzde İKİYÜZKİRK'tir.

Dört buçuk katı çok bulanlara şunu hatırlatayım ki Bade raporuna göre köy emekçileri ile şehirde çalışan kaba işçilerin milli gelire katkı oranları bire dördüttür, bu bakımdan artış sadece sınıf değiştirmenin yarattığı bir artıştır. Sayılar bir bakıma temsili olmakla beraber hakikati tam olarak yansıtmamaktadır. Kısacası hayatın pahallaşması hesaba katılabilir Demokrat Parti devri — kısa bir süre için — işçi sınıfı yönünden mutluşma dönemi olmuştur. Halbuki aslında gelirin dört misli artmasıyla bile sömürü fazlalasmaktaydı. Köyden kaçan köy emekçisi, şehirde hiç olmazsa inşaatlarda iş bulabilirdi bu böyle devam etmiştir. Demokrat Partinin büyük mutluluğu yarattığı ekonomik bunalmı tabana inmeden 27 Mayıs Devriminin politik olarak zorunlu oluşundadır. En doğrusu bu bunalmıdan kaçan Demokrat Parti yöneticileri bir Faşist dikta kurmak yoluna girmişler, bunun üzerine Gençlik, Asker — Memur aydın kadro direnerek dur demesini bilmiştir. Bunu yaparken köklü bir toprak reformu yapılmadığından Demokrat Partinin «her mahal» yarattığı milyonerler su başında bırakıldıklarından, ve Demokrat Partinin yarattığı ekonomik bunalmı 27 Mayıs'tan sonra tabanı etkilediğinden İŞÇİ sınıfı o tecrübenin devamı olarak görünen AP macerasına sürüklenmiştir. Bunun gerisindeki bağımsızlığımızın yitirilmesi, sömürleşmemiz realitesi görülmemiştir. Yol, eylem içinde eğitimle emekçi kitleleri uyandırmak yoludur, Nisan 1960'da Gençlik — Subay güçbirliğinin kurulduğu gibi, şimdi de bu güçbirliğine önce İŞÇİ sonra da KÖYLÜlerin katılması için çaba gösterme yoludur. Bu yola karşı hâkim sınıfların, komprador, tefeci ve ağa işbirliğinin en etkin silahları yanlış anlaşılabilir «Mukaddesatçılık» ve «Anti — Komünistlik» silahlarıdır. Fakat herhalde sosyalistlerin yolu «Osmanlı tipi ceberrut devlet demagojisiyle Demokrat Partili kitlelere hoş görünmek ve böylece «Aydın — Emekçi» güçbirliğini güçleştirmek değildir. Bu konuda öncülüğü 28 Nisan günü yavaşın ordu diye haykıran Turhan Emeksisiz şehit veren Üniversite gençliği almıştır. Görevimiz, sendika ağası asalak zümresi üzerinden, genç işçi sınıfını bu güçbirliğine, meslek istekleri yönünden, anti — emperyalist bir Demokratik Devrim Güçbirliğine katmaktır. Dört yılda bir, bakkal hesabı yaparcasına oy avcılığın ve yüzde tartışmalarına gitme yolu değildir, oy hesaplarıyla başarıya gidilemez, tersine eylem içinde gerçekleşen bir bilinçlenme ve güçbirliği kitleleri safımıza katar.

Gençliği Azıcık Anlayalım

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

Hepimiz o yaştan geçtik. Yalnız insan, gençlik çağını geride bıraktı mı, o yaştan bütün zaafını ve kuvvetlerini bir ân unutamadığı halde, hiç hatırlamazmışca sansüre uğratmayı Us — severliğin son kertesini sayacak biçimde yetiştirilmiştir.

3 yaşından önceki hayvanlığımızı sansür edişimiz sosyalman mutlak. Olsa olsa, ilk çocukluğumuzu, delilik ve hasta mizaç belirtileriyle senbolize ederiz. 30 yaşından önceki insanlığımızı böyle değerlendirir. O insanlığımızı bütün varlığımızı boyunca taptıza yaşar da, biz onu görmedikimize, bilmediğimize hem kendi kendimizi, hem başkalarını inandırmaya çalışırız. Belki de küçük kişi mutsuzluklarımızın ara sıra tepen mlankolisi buradan gelir.

Bugünkü gençliğin ne istediğini yaşlılar gençlerden sorup öğrenmeye kalkıyorlar. Kalın kalın Bakanların, Başbakanların ince, tüssüz delikanlılarla başbaşa vererek uzun, kısa tartışmaları bunu sezdiriyor. Gençlik bütün duruluğu ile ve tüm yığını ile ne istediğini bilse, tam bilincine çıkarılabileceğini uygulaması için sözbirliği ile plânlayıp öyle bir gerçekleştirdi ki, nasırlaşmış yahut katırlaşmış yaşlıların ruhları bile duymadan, beş on yıl içinde herşeyi eksiksiz devritletim alır ve dünyamız kansız silâhsız gençleşmiş ve güneşleşmiş olurdu.

Çünkü normal toplumda her kuşak, kendinden önce gelen kuşağın yerini ister istemez alacaktır ve yaş farkının da kendine göre yordamı vardır. Gençlik; en derin düşünceye daldığı zaman bile DAVRANIŞ gücüyle yürür. Yaşlılık Tersine, davranışa kalktığı zaman bile sansöz düşüncelere düşer, gider. Milli Kurtuluş Savaşında ise yaşlı İzzet Paşalara, Salih Paşalara kalsaydı, genç Mustafa Kemal Paşaların, İsmet Beylerin halleri ne olurdu? 27 Mayıs'ta genç binbaşı İstanbul'u genç yar-bay Ankara'yı basmasaydı, yaşlı İsmet İnönü'lerin, hattâ Gürsel'lerin Demirkirata ne yapabilecekleri kuşku götürmez...

O bakımdan, gençliğe ne yapmak istediği sorulamaz, onun ne yaptığına bakılır. Yaşlılar, hiç değilse gençlerin yaptıklarını düşünebilirler.

Gençlik ne yapıyor? Şimdiki yaşlarımız, 19 uncu yüzyıldan yadigar kalmış katı MAKİNELEŞTİRİLMİŞ kafalarımızla olanları tartamayız. Başka, yeni terazi gerek. 20 inci yüzyılın: **SUPLESİ YUMUŞAK** kimya, elektrik, elektron çağındayız. Kapitalizm daha 20 ci yüzyıl başlarında yeryüzünde dört beş yüzyıldanberi kurduğu bütün SINIRLARI fiilen değilse bile bilkuve yaktı. Kapitalistler arasındaki rekabet sınırları gibi Vatan Millet sınırları da: Özel Sermaye ekonomisinin çizdiği bölümlerdi. 20 inci yüzyılda Kapitalist ekonomi DÜNYA PAZARI birliğine dayanan DÜNYA HEGEMONYASI durumunu yarattı. Böyle bir ekonomi, ancak yeryüzü ölçüsünde bir sosyal ve politik düzen isterdi.

Oysa gerçekliğin diyalektiği gelişmelerini atamazdı. Kapitalizmin, her ne pahasına olursa olsun, ayakta durabilmesi için yüzyıllar boyunca savunduğu o «Sacro — Sainte» (Aziz — Kutsal) kişi çıkarı gibi Vatan — Millet sınırlarını da koruması ve mutlak dondurması en gözde burjuva mantığı idi. 19 uncu yüzyıl sonuna dek MADDE gerçekliği çelikleştirilen MÜLK ve SINIRLAR, 20 inci yüzyıldaki gelişim vücudünü içinde hapsedemiyen daracak bir siyasi zırhlı gömleğe döndü. Kapitalist siyaseti denilen zırhlı gömlek hem yer yer çarptı ayıp dökülüyor, hem de boyunca teyelleyp içinde zorla tutulan insanlığı, kadim Çinli kızcağızların ayakları gibi sıkıp eziyor.

Kapitalizmin dünya topraklarını ve insanların demir cenderesine soktuğu binbir işkençeye, geçmiş kuşaklar, demir pabuca dumura uğrıyan ayaklar gibi alışmış olabilirler. Yaşı

ayaklardan da, başlardan da «Aşırılık» beklenemez. Genç ayaklar ilerici gerçeklikte anlamı kalmamış köleliklere karşı tepiniyorlar, genç başlar, her ne bahaneyle olursa olsun boynularına takılmış zincirleri koparmaya uğraşıyorlar. Bir zaman, yalnız sömürgelerde görülen aydın gençlik ayaklanmaları evrenselileşti: Sırf Amerikan emperyalizminin yarım sömürgeci haline giren Batılı ileri Emperyalist ülkelerde değil, Süperemperyalizmin anayurdu Amerika'da, hattâ Kapitalizmi kökünden yıkmış Sosyalist ülkelerde bile yer yer harman yangını kadar çabuk yaygın gençlik ayaklanmaları belirdi.

Bu ne demektir? Sosyal hayatın her türlü demir pabuçlarına karşı insanların toptan yabak tadı getirmesi demektir. Ayaklanma yalnız açıkça faşist İspanya, örtülü faşist Amerika, Fransa, Almanya gibi dünyanın Kapitalist sektöründe değil, Çin'den Polonya'ya, Yugoslavya'ya, hattâ 51 yıllık Sovyetler Birliğine dek yeryüzünün sosyalist sektöründe de yavaş yavaş başgösteriyor. Sosyalist sektörde gençlik ayaklanmasının ekonomik ve sosyal anlamı: «Herkes emeğine göre» kuralı yerine, «Herkes ihtiyacına göre» kuralını gerektiren Sosyalizmin yüksek konağına merdivenin dayandığıdır.

Ne var ki: Gençlerin yaşlılara kafa tutuşları gençliğin yitirmesi. Ve bu durum Doğuda, Batıda «Zamane alâmeti» dir. Gençler her yerde 19 uncu yüzyılın doğru yanlış formüllerle, 20 nci yüzyılın düşünce ve akıl örneği kesilmek, hele egemen otorite olmak isteyenleri örümceklenmiş kafalar sayıyorlar. Atom çağına yüksek sosyalizme sınıfsız topluma ergin kurallarını zorluyorlar. Zorlamamın sosyalist ülkelerdeki uzamış gösteriyor ki: genç insanlarda **Kapitalist hukuk** darkafalılığına karşı uluslararası bir dayanışma doğmuştur. Kapitalizmin Sekro — Sent sınırları ve formüllerini, hangi şartlar gereği olursa olsun, fazla cidiye almak, yeryüzünün insanlık ölçüsünde düzenlenmesini emreden ekonomik determinizme uyumamak sosyalizm için dahi olumsuz sonuçlara katlanmak oluyor.

Yavuz Selim çağı (16 ıncı yüzyıl başı) ile III. Selim çağı (19 uncu yüzyıl başı) arasında 300 yıl geçti. «Orduyu Hümâyun» un İstanbul'dan Üsküdar'a geçmesi hep bir gün sürdü. İstanbul'dan Acem sınırına bir aydan önce varılamazdı. Şimdi İstanbul'dan (Eski dünyanın göbeğinden) Washington'a (Yeni dünyanın göbeğine) 12 saatte uçuyoruz. 24 saatte uçukla arz küremizi dolaşırız. Demek dünyamız biz, Türkler için Sultan Resat çağında (20 nci yüzyıl başında) İstanbul'dan Gebze'ye kadar süren mesafe kadar küçülmüştür. Yeryüzümünün en ücra bucaklarında yaşayan en görülmedik, işitilmedik uluslar, İstanbul'un bir kaza sınırları içinde yaşayan mahalleler ve insanlar kadar birbirlerine yakın komşudurlar.

Biz, 19 uncu yüzyılın kafa işleyişini Us ve Akıl'ın son kertesini gibi satan, 1805 çakmaklı tüfeği mantıklı yaşlılar: geçmiş karşı karşıya: birbirimizi kapitalist veya sosyalist sınırlarından arındıran en bıkıcı diplomatiklarla kuru sıkıya bombardıman ediyoruz... Emperyalizm ise: Hodri meydan! 1918 den 1939'a dek 21 yıl geçmeden ikinci Emperyalist Evren Savaşı çıktı. 1945 ten 1968'ze 23 yıl geçti. Emperyalizm yalnız Kore yahut Vietnam gibi Uzak Doğuların en kimsesiz uluslarına dış geçirecek savaş histerileri kışkırtabiliyor. İç barış istedin mi: King'leri, dış barış istedin mi: Kennedy'leri öldürebiliyor. Boy ölçüceği bir güçle tek güvendiği Evren Savaşını göze alamyor... Sosyalizm ise. Dünya daha neyi bekliyor? Geçtik kapitalizmi yeryüzünün en büyük iki sosyalist ülkesi (Çin ve Sovyetler) hâlâ birbirlerine yumruk sıkıyorlar. Demek resmi sosyalizm bile müzminleşerek, hâlâ ser-

maye ahırlarını temizliyemiyor.

Beride sermaye pisliği dört beş yüzyıl sürmüş kapitalizmin beş altı bin yıl sürmüş kapitalizm öncesi bezirgan medeniyetlerin en soysuzlaştırıcı makyavelizmini ve bizantizmini yedi iklim dört bucağa sardırıp kıyamete dek işletebileceği ile öğünüyor. Geniş yığınların Ortaçağ kalıntısı bozukluklarını oy ufaklığı gibi kullanarak demokrasicek oyunu denilen spekülasyonda gününü gün ediyor. 1805 modeli yaşlı kafaların mantığı bu gerizde doğmuş, büyümüş olduğu için, tabakhane çalışanlar gibi ufunetin iğrenç kokusunu artık almaz olmuşlar. Gençliğin taze duygulu burunları bu tabakhane pisliğine dayanamıyor. «Yeter!» diyor. «Anladık Emperyalizm Kapitalizmin yatakları hastalığı ölüm çağıdır. Anladık, yeryüzünün 3 te biri Sosyalizme, 3 te biri yarım Sosyalizme geçmiş, geri kalan 3 te birinde Emperyalizm can çekişiyor. Sonra?»

Kapitalist düzenin 3 te 2 si ölmüş, 3 te 1'i felç olmuş. İnsanlığın Sosyalizm dirilişine inanmış, geçmiş üçte birini kes, ayır. Kestik. Yarım Sosyalist ülkelerde insanlığın ikinci üçte biri kıvrılıyor. Onu da keselim, ayıralım. Ama, dünyamızı gene «Bir tek dünya». İnneli bunak Emperyalizm duruyor mu? Yüzlerce, binlerce yıllık sinangilliliği ve hinoğlu hinoğlu ile, dünyanın şurasına burasına kanserini aşılıyor. Kapitalizm direndikçe, kanserinin zehirini yalnız geri ülkelere değil, Sosyalist ülkelere dek sızdırmanın yollarını buluyor... Bu leşi kim kaldıracak?

Dünya gençliği bu kritik soruyu, belki tam bilincine varmaksızın, davranışı ile ortaya koymuş bulunuyor. Koymıya zorlanıyor. Çünkü Emperyalizm leşi kokuştukça gençliğin en güçlü özlemleri köreltiliyor. Amerikalı gencin, Vietnam gencinden, Amerikadaki genç beyazın genç siyahtan ne alıp veremeyeceği var? Hiç. Gel gör ki, polis gerek: Gel genç! Jandarma gerek! Gel genç! Gizli casus, baltalayıcı ajan gerek: Gel genç! Açık savaş, kanlı kansız ihtilâl gerek: Gel genç!... E, sonuç? Dalavere, malavere, hep genç Mehmet nöbete! Niye? Bir kaç bin veya yüzbin anlayışları arteriyoskleroz (damar sertliğine) uğramış beyinin 1805 modeli çakaralmaz mantık kuralları bunu arzulamış... Gençlik buna dayanamıyor.

İnsanlık için artık maddece, mânaca gerçek anlamı tükenmiş bayat formüller uğruna gençlik vurulmak ve öldürülmek istemiyor. Yaşamak, ve herkesle birlikte en az yaşlılar kadar insanca yaşamak istiyor. Yaşlıların çoğunluğu ise, besbelli, sağlı sollu, kendi çözümlemesi komplekslerini gençliğe dayatmak sadızımı ile bir hoş hastadırlar. Tümyle gençliği dünya ve memleketle ilgilenmez kapalı bir lonca çıraklığı durumuna katlandırmak kaygısındalar. Ezberlenmiş hazır formülleri eleştirmeksizin, tartışmaksızın ruh hekimliğinde «Hebefreni», yahut «Stereotipi» denilen tekerlemekle geçinir egosantrik erken bunak duruma gençliği sokabileceklerini umuyorlar. Hayat ise akla gelmedik dolambaçlı yollardan yaşlı kabukları delerek ışığa fırlıyor.

İşçi gençliği teşkilâtlıdır. Aydın gençlik bilinçlidir. İşçilerin teşkilât sürekliliği ve tutarlılığı, aydınların bilinç tutarlığı ve ayıklığı ile yalnız paralel değil, kaynaşmış olmayı tek yol biliyor. Buna rağmen gençlik: Dünya ölçüsünde üretimin ve toplumun bilimsel düzenlenmesinden doğacak verimliliği ve mutluluğu sezmesin mi? Buna olayların çetinliği engel. Bir yanda 100.000 mühendisin altı aylık emeğiyle elde edilecek ürünü, bir kaç dakikada başaran buyurucu aygıtlar milyarderlerin emrinde çalışacak; ötede o milyarderliğin mikroptu leşini ve frengili hırsını sürdürmek için, milyonlarca işçi ve aydın genç aylaklar ordusunda ezilip harcanacak!

Üstelik, köylü 14 yaşında evlenir, işçi 20

yaşında hayat arkadaşı bulur, yüksek öğrenimli 30 yaşna dek maddi (cinsel) ve mânevî (sosyal) mastürbasyonlarla yıpranıp, kırkıncıdan sonra dünya nimetlerine el değdirebilmek için yahut erkek — kız arkadaşlığını yaşayabilmek için, hacıağayla aynı paralelde giden yetmişlik dekadandan icazet bekleyecek. Üstelik, müzey ve süprütülüğe aday yığınla düşünce ve doktrin martavallarına Papağan edilmek üzere boğaz tokluğunu sağlamayan burs ve yurt yoksullukları uğruna, parayla sınav ve diploma satabilenler önünde **fodlacı** silikliğiyle susta duracak... Ve hepsine tüy dikerce, başların ta yukarı doruğunda Tanrılar atası Zeus'un hayalinden geçmiş yıldırımlarla yüklü **Atop — Tanrı** gençliğine doymayanların başları üstünde Demoklesin kılıcı gibi sallanacak!

Ne imiş? Gençliğin uysallığında ve disiplininde «sayılmıyacak kadar çok içtimai fayda mülâhaza edilir» imiş. Gençliğin yaşamak ve sevmek hakkı «İçtimai fayda: Sosyal yarar» değilse, yeryüzünü sıkı sapıklarla mı dolduracağız? Gençlik irkına dek yaşama — çalışma — sevmeye düzenlerinde söz ve etki sahibi olmayacak bir terbiyeli maymun sayılacaksa, neden ve kimin için ölümleri göze alacaktır?

Bâri işsiz ve aç kalmasalar. Tarihte kölelerini besleyemiyen her düzen batmıştır. Aç aç yınatmak, en kararlık Antika çağlarda bile sökmemiştir. Bugün insanlığın üçte biri ilk okulunda sosyalizm bilincini ediniyor. Geri kalan üçte iki insanlık, bütün orta ve yüksek okullarında sosyalizmi yalan dolanla kötülemeye çalıştıkça genç ruhlarda daha çok ihtilâl ateşini körüklüyor. Böyle bir dünyada mı, genç köleler hem aç, hem işsiz bırakılarak kapitalizmin öl dediği, iğrençleş dediği yerde usul usul köpekleşip zıbarıya boyun eğecek? Buna gençlik gelemiyor.

Çünkü, önüne geçilmez toplum gidışı buna hiç elvermiyor. İşte Amerika: dolar hayvanlaştırmasıyla, bütün kapitalist sektörünü kontrol ve şantajı altına almış. «Uluslararası Para Fonu» gibi gizli sarraf, gangsterlik teşkilâtlarının 10 tane kırk haramileri ile birbirlerini yiyorlar. Vietnam savaşı sunu ispatladı: İkinci kerte Emperyalist canavarları ayakta durmak istiyorlarsa, Amerikan canavarının dişlerini bilemekten vazgeçmelidirler. Fransa'nın açıkça, Batı Almanya'nın arkadan, İngiltere'nin yandan yırtmaçlı kazan kaldırırları budur. Antikalaşmış Batı Avrupa Emperyalistleri: sömürge ayaklanmaları yüzünden, kendi iç ufunetlerinin irinlerini geri ülkelere akutuyorlar. Vaktiyle geniş sömürge imparatorlukları için zorba, külhan, sefih, avantürnye kadroları olarak yetiştirmeye alıştıkları lüks yüksek tahsil gençlikleri, ansızın işsizliğin ve açlığın en utanmazıyla yüzyüze gelmiştir.

Artık, geri ülkelerde bir yumurtayı doksan dokuz diplomalya taşıtma kadroları tıklım tıklım doldu, taşıyor. Bir kaç yüz şirkecin memleket varını, yoğunu yabancı bankalara kolayca ipotek ettirebilmesi için gizli, açık komünizm avcılığı yapılmıyacak her yüksek öğretim genci, sinek avcılığına mahkûm ediliyor, ve ilh. ve ilh...

Bu gidışte bir sakatlık yok mu? Bu sakatlığı görmemesi için bütün gençliğin gözüne mil çekilebilir mi? Dünyada ve Türkiye'de gençlik bu çıkmaza yol arıyor. Tanzimattan beri iyi, kötü her girişkinlik gençlikten gelmiştir. Milli Kurtuluş Savaşı 40 yaşına varmamış Mustafa Kemal'lerin, İsmet'lerin güdümünde başarı kazandı. 27 Mayıs genç vurucu gücün eseridir. Geçmiş çağlarınkinden kıyaslanamayacak kertede bilinçli olan bugünün gençliği, en küçük meselesinin en büyük Evren problemi olduğunu unutmadığı ölçüde başarı kazanacaktır.

Ortasayfadan devam

geçemiyen ve köylü arasında güçlenmeye çalışan komünistler başlangıçta, burjuva demokratik devriminin öncülüğünü köylü ve işçinin yapacağını savunuyorlardı. Çünkü bir yarı-sömürge olan Çin'in burjuvazisinin komprador niteliğinde olduğu ve onun için bu devrimi yapamıyacağı kanısında idiler. Japonlara karşı Birleşik Cephe gerçekleştirdiği zaman ise bu iddialarını bir yana koyup, burjuvazinin liderliğini kabul ettiler.

Ancak, Mao şöyle söyledi: «Komünist Partisi, Sovyet bölgelerinde ve Kızıl Ordu ile ilgili sorunlarda önderliği ve Kuomintang ile ilişkilerinde eleştirme özgürlüğünü korumaktadır. Bu noktalarda hiçbir taviz verilemez. Parti kendi programını ve amaçlarını elinde tutmaktadır.»

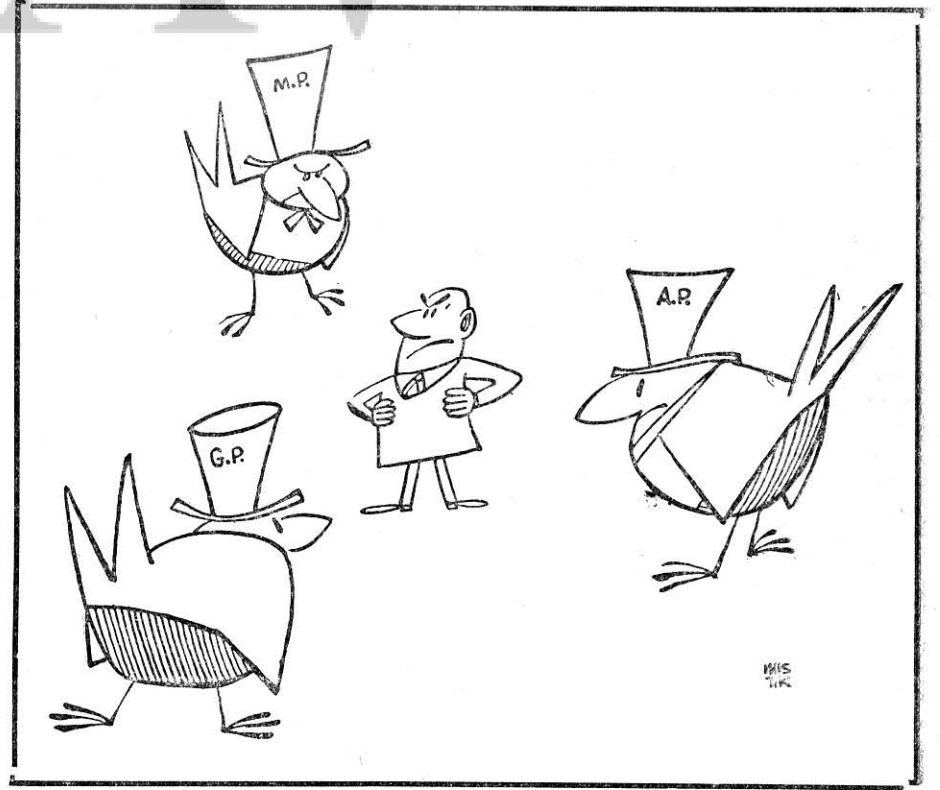
FAKAT söz verilen demokrasinin kurulacağına, Japonya'ya karşı direneceğine dair ne gibi bir garanti vardı? Çangkayşek'in, durumunu güçlendirip, ustaca politik

ve ekonomik taktikler ile kendilerini yıpratmak isteyeceğinden, komünistlerin şüpheleri yoktu. Şüphesiz ki, Kuomintang'ın, burjuva demokrasisini halisane bir şekilde uygulayarak serbest bir seçim sonunda Komünist partisinin büyük çoğunluğu kazanmasına imkân vermesi beklenemezdi. Fakat Sovyetlerin ulusal kongrede temsil edilmesi gibi birtakım tavizler de verildi.

Komünistler için gelecekteki «İmha kampanyaları» na karşı garantiler, şunlar idi: 1 — İç barış, refahın yükselmesi, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için asker ve sivillerdeki genel istek, 2 — Bu istekler yönünde komünistlerin sürdürebileceği önderlik ve komünistlerin askerî ve politik mücadele gücü, 3 — Emperyalizme karşı ortak mücadelede sınıf gelişmelerinin geçici olarak bir yana konulması gereğini apaçık belirten, Çin halkının on yıllık politik tecrübesi...

Bu ittifakın tehlikelerini gören ve Çin burjuvazisini çok fazla ürktüğünü anlayan Japon emperyalistleri Nanking üzerindeki baskılarını geçici olarak hafifletip bir yumuşama havası estirdiler. Böylece, komünistlerin Japon tehlikesi hakkındaki iddiaları

üzerinde birçoklarında bir kararsızlık belirdi. Japonlar, başlıca dayanağı «Japonya'ya karşı direnme» olan komünist politik nüfuzunu kırmak istiyorlardı. Fakat tarihin oku bir defa yайдan fırlamıştı; bu zoraki yumuşama gösterisi uzun sürmedi ve Japonlar tuttukları yolda ilerlemek zorunda kalarak, Pekin'in yakınında konaklayan birliklerinin Çin'li muhafızların ateşine uğradıkları bahanesiyle temmuz ortalarında yeni kuvvetler sevk ettiler ve Kuzey Çin'de Japon egemenliği anlamına gelecek emperyalist isteklerde bulundular. Komünistler Japonlara karşı bir savaşı yalnız ulusal bağımsızlık mücadelesi değil, aynı zamanda devrimci bir hareket sayıyorlardı. Burjuvazi, bütünü ile veya kısmen kaypaklığı başlayacağı zaman onların yerine idareyi ele almağa hazır bulunmak kararlılığında idiler. Nanking idaresi onların görüş açısını tamamiyle alıyordu ama, Japonlarla anlaşmaya girişmenin ülkede uyandıracak tepkiyi göze alamazdı. Bu çıkmaz içinde Nanking için artık, komünistlerle omuz omuza, Japonlara karşı savaşa girmekten başka çare kalmamıştı.

«İrticanın ortasındaız.»

Sanat

Orhan Kemal'le Bir Konuşma

Konusan : Rifat ILGAZ

Almanya'dan gelen tren, yolcularını döktü ortalığa. Sandıklar, sepetler, çantalar... Sırtta, elde, omuzda, yerde.. Duran, yürüyen, koşan bavullar. Sakallı gençler, sakalsız yaşlılar, kırantalar, tıknazlar, bodurlar... Tuvalete gider gibi, yarı çıplak, tokyolu, mokaseni, terlikli, mini etekli genç kızlar...

Günün her saatinde sevmişimdir, bu Gar lokantasını... Bir eylem, bir devrimin içinde olduğundan... Uzaklara, uzak yolculuklara açıldığı için bir pençere gibi... Durgun geçen bu öğle saatlerinde bile, bir gerilim, bir atılım uyardığı için insanda ...

İyi ama, Orhan Kemal nerelerde kaldı? Tam bu saatlerde geleceğini söylemişti. Nah işte! Berlin'den, Münih'ten, Sofya'dan gelir gibi çıkageldi, işte!...

«Burda mıydın sen be?» diye kendini mi, beni mi suçladığı belli olmayan bir çıkışla dikildi karşıma.

«Geldim, gittim birkaç kere!» dedi, «pasaport için uğradım Emniyet Müdürlüğüne...»

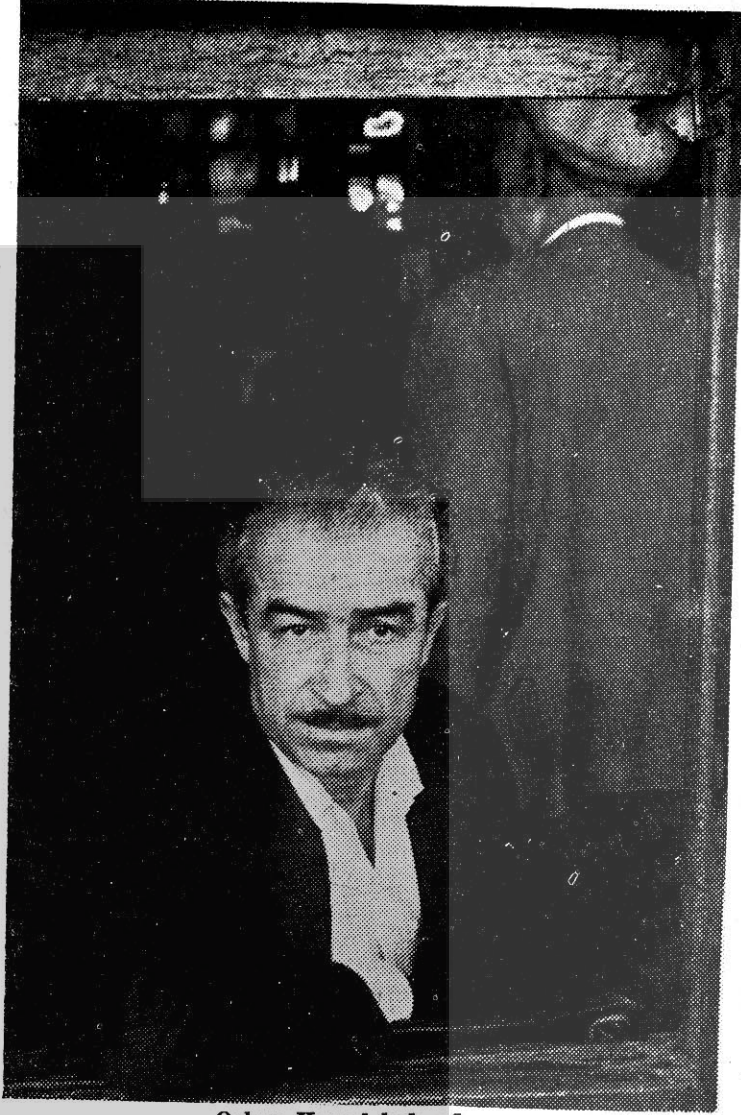
«Eee... otur da başlayalım işimizi... Söyle otur da, fiyakalı bir resmini çekeyim önce. Erkânınca olsun konuşmamız. Ne de olsa gazeteciye! Hah söyle! Ne içersin? Bira mı? Eee Orhançığım, her boyaya daldık çıktık, sonunda tiyatro yazarlığında birleştik, öyle mi? Alışıldın mı bari, bu yeni kimliğine?»

«İstanbul geleli aşağı yukarı yirmi sene oldu. Sen de bilirsin ki, kalemimden başka geçim aracı yoktu. Bir süre hikâyeye, röportajla ev geçindirdim, çocuk çocuk yetiştim. Derken bir tesadüfle film senaryoculuğuna atladım... Değil mi, Rifatçığım, bizim için bilmem diye, bir şey yok. Kalemim ucuyla işlensin de, ne işi olursa olsun... Eee, ekme parası bul.

Uzun süre film senaryoları denedim. Bu arada bütün çabam, gerçek bir sanat eseri koyabilmektir ortaya. Ne kadar sanata yakın senaryo yazdımza beğenilmedi. Anladım ki, Türk sinemasının sanatla hiçbir ilintisi yok. O zaman çevirdim işi, ismarlamacılığa. Kendimi, sevmediğim, istemediğim bir işde, bir dairede memur farzederek ... değil mi ya!... Böyle memur arkadaşlar yok mu? Ama bütün bunların dışında sanat çabamı kösteklemeden geçimimi senaryodan sağladım. Aldığım hikâyeye, romana yatırım yaptım. Bu arada diyalogların uygunluğu dolayısıyla çeşitli dostlar bana oyun yazmamı öğüttiler. Biliyordum ki tiyatro, sadece diyalog değildir. Gene biliyordum ki bir tiyatro eserinin paraya çevrilmesi uzun süreye bağlı. Oysa ben, al gülmüm ver gülmüm geçinmek zorundaydım. Hikâyeye ver, al paran! Roman ver, al paran! Sana bir sırrımı açıklayayım: Al gülmüm, ver gülmüm falan, filân kalabalık bir ailenin geçimi öyle kolay kolay sağlanıyordu. Çocuklara bakıyordum, hepsi ufak ufak... Gazete kadrolarına girip çalışmak, olmuyordu, bilirsin sen... Otuz beş, otuz altı yaşına girerken, bir karamsarlığa kapıldım. Bir karar verdim, çılgınca. Kararım şuydu: Ölmek! Ama... günahına girip dünyaya getirdiğim çocuk ölüme ne braktıracaktı? Brakaçağı şey, cenaze masrafı, bir sürü de borç... Söyle bir karara vardım: Önce kendimi sigorta ettirip, bir arabanın altına atmak... Kendimi sigorta ettirdim ama... Can tatlı... İkinci bölümü uygulayamadım. Eğer böyle benim gibi düşününler varsa bugün, onlara kardeşçe öğütüm şu: «Önce iyice düşününler, dünyaya bakınlar, masmavi gökyüzü, yaprak yüklü ağaçlar, çocukların gözlerinde umut, güneşin sıcaklığı.. Her şey insanı mutlu kılmak için ellerinden geldiği kadar çaba gösteriyor. Bütün suç, düzensiz toplumda... Düzensiz toplumu, düzenli toplum haline getirmek için çaba harcamak, herhalde ölmekten çok daha insanca. Bir çekirdeği toprağa ekip, ağaç olmasını, meyva vermesini beklemek, çok uzun ... Ömrümüzün tümünü alan bir şey ... Bizden sonrakiler, meyvalarını yerler, yemezler ayrı iş... Bütün mesele, toprağı kazmak, yeni bir hayatın yeryüzüne fıskırmasına önyak olmak... Rifatçığım, hava da bugün, öylesine güzel ki... Siz şairlerin sırrını aştım, başla! Hadi bakalım şimdi, sor soracağımı!»

«Sana istatistiklere dayanan zor bir soru! Bugüne kadar kaç roman, kaç hikâyeye kitabın yayınlandı? Yaptığın senaryoların sayısı?..»

«Şu kadar roman, şu kadar hikâ-

Orhan Kemal kahvede.

ye, şu kadar senaryo diye, bir lâf edemem. Ama şunu söyleyebilirim, sanat endişesiyle kaleme aldığım hikâyeler, roman, piyes... 50 ya aştu sanıyorum. Sen iskonto yap da, kırk de! Bu vesileyle bir sırrımı daha açıklayayım: Yaşam 50 ya aştu, falan filân ama, hikâyede de, romanda da çok daha iyilerini ortaya koyacağıma inanıyor, bu gücü kendimde görüyorum... Bu gücü ve estetiği...

«Yolculuğundan söz ediyor bugünlerde, var mı böyle bir şey?»

«Var ya! Maksim Gorki'nin doğumunun yüzüncü yılı için, Sovyet Yazarlar Birliği, beni Moskova'ya çağırıyordu. Bilmem kaçınıcı müracaatımı yaptım, Rifat bilirsin sen, bu müracaatları... Halk Partisi devrinde yaptım, Demokrat Parti devrinde yaptım, 27 Mayıs'tan sonra yaptım, yaptım öğlüm, yapım... Yeniden bir daha yaptım. Verirlerse, bizim gibi sanatçılar... ki bizler, dünyayı başkalarından çok daha ayrı bir gözle görüp, çok daha başka değerlendiririz. Vermezlerse, ferman padişahın, müracaat bizimdir. Ama şu yakınlardaki müracaatım, olumlu çıkar da, pasaportu alırsam, şöyle bir harmanlayıp geleceğim. Athyacağım trene, nah şurdan... istasyon istasyon, dolaşıp dünyayı göreceğim!»

«Peki, en çok nereyi görmek istiyorsun?»

«Rifat, genel olarak söylüyeyim, önce Halk Cumhuriyetlerini...»

«Oraların hikâyecileri, romancılarıyla neler konuşmak istersin?»

«Haaa!... bu çok önemli işte... Sosyalist memleket sanatçıları kapitalist memleket sanatçıları arasında büyük farklar olması doğal... Bu dünya görüşü, sosyoloji, ekonomi ve başka yönlere bir ayrılık taşıyıp şüphesiz... Onlar, düzenli bir topluma geçmiş, kapitalist toplumların büyük handikaplarını aşmış ülkelerin yazarları... Bizlerse, sorun bakımından, onlardan apayrı yazarlarız... Sana daha kısa bir şey söyleyeyim. bana öyle geliyor ki Rifat, Çin'i ayrı tutarsak, sosyalist ülkelerde — deyimi mâzur gör — bir liberalleşme mi diyeyim, yoksa sosyalizmin oturması mı, her neyse, bir durmuş oturmuşluk, ya da durmuş oturmuşluğa bir eğilim var... Kapitalist ülkelerdeyse, sosyalleşmeye doğru bir eğilim... Haaa, ne dersin?»

«Güzel! Dur sana damdan düşer gibi bir soru! Bu röportajı hangi dergi için yapıyorsun, biliyor musun?»

«Biliyorum, biliyorum; Türk Solu için! Şunu belirtmek isterim; Türk Solu'nun sanat sayfasında, nefis yazılar okuyorum... Senin şiirlerin, Arif Damar'ın şiirleri... Daha birçok yazarlar,

Bu bakımdan Türkiye'de bugün, ortamın solu dahil, sola açılmış her türlü sanat çabası ve politik eylem gösterenleri kendime yakın ve dost buluyorum. Bu itibarla şu, ya da bu akım diye, kendimi kısıtlamak istemiyorum. Ama şu demek değil ki, günün birinde işler daha kristalize olduktan sonra, kesin olarak bir yanı tutmayacağım... Bugün hepsini iyi niyetli görüyorum. Bilhassa sanat ve politik yönde memleket ölçüsünce bir eğitim amacı güdüyor ki, bence en olumlu iş bu! Şimdi ben de sana damdan düşer gibi bir şey söyleyeyim mi?»

«Hayrola!»

«Biliyorsun; Nâzım Hikmet'le üç buçuk yıl hapis yattığı. Bu süre için de, o günlerin çeşitli edebiyat ve sanat dersleri, şiir ve hikâyeler kitapları gelirdi. Nâzım...»

«Benim senden bilhassa istediğim Nâzım'ın o günlerde sanatımız... daha çok şiir, hikâyeler ve roman konularında neler düşündüğü... Daha doğrusu, senin yattığın yıllarda ... Yani 1940, 41, 42, 43 yıllarında... Nâzım'ın sanat görüşüne çok önem veriyorum bu yıllarda... ki bu yıllar toplumcu sanat akımımızın büyük bir hızla geliştiği bir dönemdir.»

«Şayet yağılık yapmadığım, ya da yapmayacak karakterde olduğuma inanıyorsan, sana bir açıklamada bulunacağım; Nâzım'ın, senin hakkındaki kanaati şuydu: Çok iyi hatırlıyorum, şöyle demişti bir gün: Bu... bu Rifat ... sosyal şiirler yazıyor, kendine göre bir edâsı var, dili çok iyi kullanıyor. Daha güzel, şiirlerinde öbür şairler gibi, benim hiçbir tesirim yok; katıyen taklid etmiyor beni, aşkolsun! Bir de Celâl Sılay'ın üzerinde dururdu. Bu öğlünde da çok iş var derdi; bir sanat öğlütüsü... Çok iyi özleştiriyor... Ama neyi? Bu yanı muğlak...»

«Bir soru daha! Nâzım'ın her yanını öğrendik, son günlerde çıkan kitaplardan. Yalnız onun öğretmenlik yanı üzerinde durulmadı. Eski bir öğretmen olarak, onun bu yanı beni çok ilgilendiriyor... Söz gelimi, resim öğretmenliği... Balaban... Sonra?..»

«Nâzım Hikmet'le Üçbuçuk Yıl» adlı kitabında, bütün içtenliğimle belirttiğim gibi, benim gerçek öğretmenim, şüphesiz Nâzım Hikmet olmuştur. Ama bu demek değildir ki, Nâzım, hani ile kafama sanat ve kültür cevherlerini akıtmıştır. Hayır, asla! Ben daha, çok önceden okul programları dışında, çağımın çok üstündeki eserleri okumak eğilimindeydim. Dünya ve insanları üzerine yer yer, belki ilkel, ama özlü bir görüşe varmış bulunuyordum. Spor yapardım. Gece yorgun argın,

eve döndüğüm zaman, ikinci bir insan olarak düzeyimin üstünde çeşitli kitaplar okurdum. Niçin okurdum, bunu bilmiyordum ama, durmadan okuduğum bir gerçek...

Nâzım, beni hemen hemen yetmiş bir kişi olarak bulmuştu. Bana dün yaya bakmayı, görmeyi bir metod çerçevesi içinde öğretti. Ben el yordamıyla St. Simon'a kadar gelmişim. Bu tren, o istasyonda kalmıyacaktı, Marks ve Engels istasyonuna elbet ulaşacaktı. Şunu bilhassa belirteyim; cehilden bir şey çıkmaz, çıksa çıksa, ancak peygamberler çıkar. Onlar da zamanın kültürünü otidaktik olarak edinmiş kim selerdir. Bu bakımdan, modern çağlarda yaşayan, çevresini görebilen herkes, içinde yaşadığı dünyadan etkilenir. Bütün mesele, bakmasını bilmektir. Bakmasını bileceksin ki, görülmesi gerekeni görebilesin. İşte Nâzım, bana bunu öğretti! Ne dersin?»

«Ya Nâzım'a hiç rastlamasaydın?»

«Vallaha Rifat, lâf aramızda, ben gene ergeç yolunu bulacaktım. Ergeç, varacağım varacağım yer!»

«Garip kuşak için ne düşünüyorsun?»

«Ben kuşak muşak bilmem. Sanatın ereği, toplumcu niteliği... Önemli olan, sanatın dinamizmi ve görevi ... Dünyada ve bizde... Bu kuşak, o kuşak, ancak gerçeğe varmak için, istasyonlardır. Varmış mı bu garipçiler?.. Var mı toplumcu yanları?.. Orhan Veli yenilik, bilhassa ilerilik potasında sadece yeniliği almış ve yağurmuş bir şair... Sen ve senin arkadaşların, yenilikle birlikte ileriliğe başka bir biçimde, başka bir sesle yürütmüşünüz. Bana sorarsan, birim toplumculuk olduğuna göre, sizler yaşadığımız çağda iska geçilmişsiniz. Nedeni malûm. Çağ, onları kendilerine yakın bulmuş.»

«Yani çağ dediğin?»

«Çağ dediğim, bugünün, önemli deyimlerle komprador burjuvazi... Onları aldıkları konular bakımından kendilerine yakın bulmuş... Bu da doğal... Sosyalist bir iktidar olsaydı, herhalde sizi yerinize oturturdu... Ya da onlar, sizin aldığımız konuları işlerdi. Şayet daha güçlü biçimde işliyorlarsa, onlar oturur, siz ayakta kalırdınız. Bir söz vardır: Sanat, balık gibidir, sosyal suda yaşar. Sorun bu işte!»

«Afrika dillerine çevrilmiş hiçbir kitabın eline geçti mi?»

«Tanıdıklarından biri, Asya - Afrika Birliğine kitaplarımı yollamak için, adres verdi. Bir paket halinde yolladımsa da, postaneden geri çevirdiler. İşte, Afrika dillerine çevrilen kitaplarını serüveni! Ama belli olmaz, bir gün bakarsın, kara Afrika'nın çeşitli ülkelerinden, dilini bilmediğim, ama başarılı estetiğine hayran kalacağım bir kitabıma karşılaşılabilirim. Pekii, senin kaç kitabın çevrildi?»

«Benim mi? Benimkiler hep postaneden çevrilir nedense... Galiba daha sakınca buluyorlar, kimbilir?.. Ancak, bir iki mısra, o kadar... Bugünlerde bir iki kitabımı sözü ediliyor. Başta Hababam Sınıfı... Bekliyenim biraz daha! Orhançığım, ben seni dost gözüyle çok, çok sıhhatli görüyorum ama, şurda burda birtakım amelihatlardan söz ediyor. Nasıl buluyorsun kendini? Nicisin?»

«Kendimi olağanüstü iyi buluyorum! Ne enfarktıs, ne kalb spazmı... Geçti bunlar... Bir fistül çıktı, ardından bir apse... İki amelihat geçirdim, şimdi bir de Dermoid kist ameliyatı geçireceğim. Bundan sonra lâf aramızda, yeni aşklar, yeni maceralar... Dünya hepimiz ve herkes için... Ve bilhassa yaşanmak için! Haa, ne dersin Rifatçığım?»

«Bilirim, bu hastalık işlerini. Yolculuğuna girmişliğim de vardır. Gelim bunları değil mi? Sana zor bir soru: Sen, Orhan Raşit adlı bir şair tanır mısın?»

«Tanımaz olur muyum? Orhan Kemal'in şair ağabeyi! Bursa hapishanesinde iken yazdığım toplumcu şiirler, İstanbul dergilerinde, bu adla yayınlanırdı. Yeni Edebiyat... Sonraları Yürüyüş... Hikâyeciliğim de gene aynı dergilerde kendini gösterdi.»

«Neden bıraktın şiiri? Sigara tiryakiliği gibidir şiir... On yıl, yirmi yıl bırakılır. Yeniden başlanır.»

«Nâzım Hikmet'in yanında bulunuyordum. Dehşetli etkisi altındaydım, Nâzım'ın. Onun sesiyle yazmaya başladım. Tepinir, cıldırır, kendi sesini bul, diye! Senden, Celâl Sılay'dan örnekler gösterirdi. Kendi sesini bulmaya mecbursun derdi. Gene o günlerde, roman adına birtakım zevceliklerimi geçirdiğim kalın bir defterim geçmiş, eline. Hiç unutmam, ayaklarında takunya, bacağında golf pantolon, ağzında pipo... Koşarak hapisane avlusuna geldi. Çoklu içindeydi. Bunları sen mi yazdın? diye sordu. Gene şiirlerde olduğu gibi, azarlayacağımı sanarak, canım çiziktirdik işte, diye geçirtmek istedim. O, kaşlarını çatı: Birader dedi, bırak şiiri falan... Bırak da hikâyeye yaz, roman yaz! Şaşırıştım. Sahi mi diyorsun; dedim? Yaz, dedi, böyle hikâyeler, romanlar yaz! diye tekrarladı. O günden sonra hikâyeye, romana başlamıştım, ama şiiri de gizilden gizliye yürütüyordum. İlk hikâyem, Bir Ölüye Dair adını taşıyordu. Senin sorum-

lu müdürü olduğun Yürüyüş dergisinde çıkmıştı, hatırlarsın!»

«Hatırlıyorum. Bir de, Telefon adlı hikâyem...»

«Dur, dur! Bu Bir Ölüye Dair hikâyesinin de bir hikâyesi var: Bir gün gene Nâzım, elinde bir mektup, coşku içinde beni karşıladı. Bak, dedi; bak ne yazıyor Sabahattin Âli?... Okudum, diyordu ki; Orhan Kemal adında bir hikâyecinin başarılı hikâyelerini okumaya başladık. Tanıyor musun Orhan Kemal'i, hiç duydun mu? Bir Ölüye Dair adlı hikâyesini çok sevdim.»

«Görmüşsündür Orhançığım, benim Yârenlik için, Sabahattin Âli'nin yazdığı eleştiride, senin Telefon adlı hikâyenden de söz ediyordu.»

«Evet, hatırlıyorum. O hikâyeden sonra, mektuplaşmaya başlamıştık. Orhan Raşit'le, Orhan Kemal'in ben olduğumu öğrenmişti, böylece. Bana ısrarla şiiri bırakıp, kendimi düz yazıya vermemi istiyordu.»

«Demek, şair Orhan Raşit'i böyle yitirdik ha!»

«Dur, sana, o günlerden birkaç dize geveliyeyim:

Rin dokuz yüz senesinin İki bine yerini Verdiğini görmek istiyorum.

Ne zevkli görmek olurumun Hotanto'lu kız arkadaşlarıyla Kutbu şimalide

Kızak kaydığını görmek!

Yaaa, işte böyle Rifatçığım, biz de şairdik, bir zamanlar. Ama bir gün iş düşerse, gene aktörlük yaptığımız gibi, şairliğe de geçeriz.»

«Bir hayli çocuğun var. Bunlardan kaç tanesini romancı, kaç tanesini şair yapabildin?»

«Henüz ne şair, ne hikâyeci, ne de romancı... Ama hiç belli olmaz. Ben de otuzla yakındım, hikâyeci olduğumda... Romancılığa ise, kırktan sonra geçtim. Çocuklara gelince, hemen hepsi de fenci oldu. Bu daha olumlu galiba. Yurdumda yetecek kadar hikâyeci, romancı, hele şair var. Ama gene de belli olmaz, yaşam koşulları...»

«Temenni edelim mi bilmem?»

«Eğer büyük bir şey olacaklarsa, hiç durmasınlar. Şunu da bilsinler ki, bu, iki-üç satırı bir araya getirme işi değil, büyük sorumluluk taşıyan bir görev bu! Bu gücü kendilerinde görüyorlarsa, hemen başlasınlar. Şairlerimiz hâlâ işin farkında değiller. Lâfi çiftleş tirmek sanıyorlar, sanat işini. Hele böyle toplum sorunlarının çözümlenmesi olduğu, geri bırakılmış memleketlerde... Roman kadar, romancı... şiir kadar, şair önemli bence. Şairlik, sorumluluklar taşıyan öylesine bir görev ki, yaşamın boyunca yalnız vereceksin, hiçbir şey almadın... İstirapları pahasma. Neyse, şimdi bırak bunları Rifat, bitirelim artık şu konuşmayı!»

«Ne o? Saatine baktığına göre, gi-deceğin bir... bir... hani eli ayağı düzgünce...»

«Canım efendim, eli ayağı düzgün de olabilir, olmayabilir de... Tarz meselesi... Bütün mesele seni senden iyi anlaması... En sıkıntılı anlarında bile, umut verecek...»

«Sen görevini iyi bilen bir eleştirmen arıyorsun, sevdiğini değil!»

«Eleştirmen dedim de... şahiden, şu sıra... Hele şu sıra gerçek eleştirmenlerin ölemini bekliyoruz. Eleştirmen yerine, piyasayı sanat simsarları, dış pazar komisyoncuları, kiralık kalemler sarmış. Ama namusluların, az da olsalar, haklarını yememek gerekiyor, değil mi?»

«Say bakalım, sıradan!»

«Afişe etmekten sakınışım! Ödüller dışında kalmış, çeşitli jürilerden sandalye sahibi olanlarla selâmı sabahı olmayan... Var çok şükür...»

«Biz sanatçıdan dürüstlük bekleme-yiz almışız da eleştirmenden bekleme-miz gerekmezmiş gibi... Oysa, sanata da, sanatçıya da yön verecek, yol göstercek eleştirmenlere, her zaman için ihtiyacımız var. Amaan, onları da işler bal gibi yürüyüp gidiyor işte... Gölge etmesinler de...»

«İster gölge etsinler, ister ışık tutsunlar... Gerçek sanatçı, doğru bildiği yolda yürür gider. Kimse çeviremez, Fikret'in dediği gibi, hak bellediği yoldan!»

«Gelelim dergi sahiplerineeee...»

«Günümüzde dergi, daha doğrusu, yayın evi sahipleri ikiye ayrıldı, kendiliklerinden. Birisi genel olarak, yayın işlerini ticaret aracı sayarın, ikincisi, bu işe kültürü, inancı ile katılmış bulunuyor. Bu türlü yayıncı topluma karşı sorumluluğunu biliyor. Kazancın yanında, yurduna ve dünyasına karşı ödevleri olduğunun farkında... Göreceksin, bu tür yayıncı tipi, gittikçe artacak. Çünkü çağ, yazarını, çizerini, düşünürünü, savaşçısını birlikte getiriyor. Yayıncısını, dergicisini de... Ne dersin?»

«Doğru! İşte bizim dergi? Sen ne dersin?»

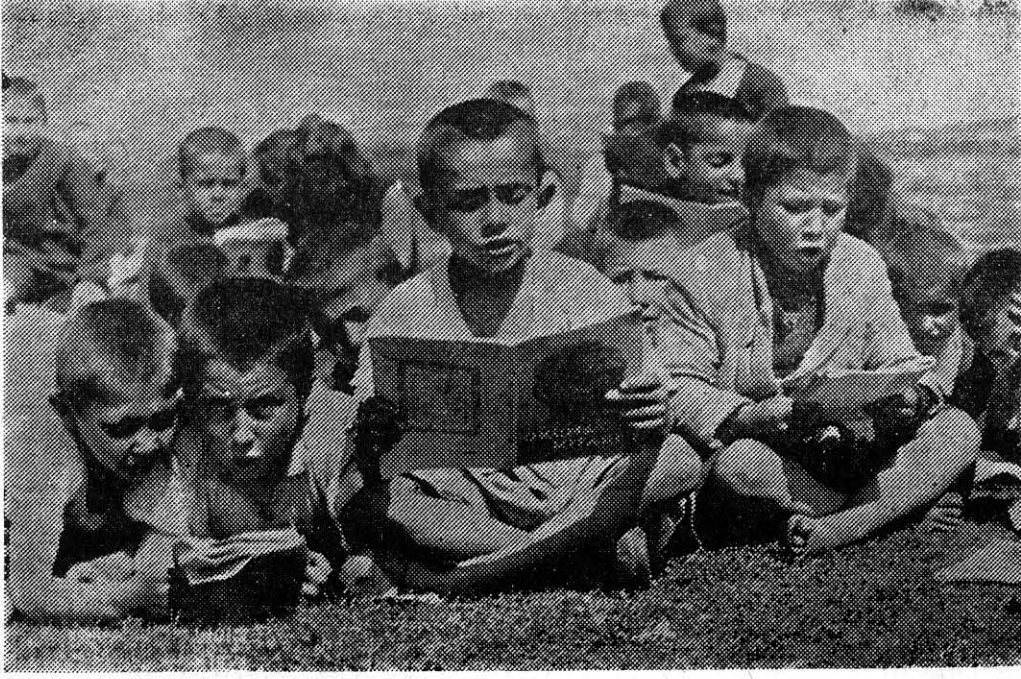
«Ne denir, mal meydana.»

Yeniden saatine baktı. Anhyordum durumu. Kabadayılık bende kalmış diye:

«Kalkalım mı?» diye kâğıtlarını toplamaya başladı.

Doğrudu, gözlerinin içi gülüyordu:

«Hele şu yolculukları tamamlıyalım da, oturur konuşuruz. Gördüklerimi, duyduklarımı anlatırım uzun uzun!»

Öğretmen azlığı, kitap ticareti, bina yokluğu, sınıf darlığı, olanak eksikliği gibi ana sorunlar bir yana bırakılarak yönetmeliklerle «verim» alınmaya kalkışılmaktadır. Oysa bu, seçmeni ve giderek de halkı uyutmak ve «rey» sağlamaktan başka şey değildir.

millî eğitim üstüne oynanan oyun

Ahmet İhsan KAYGI

SİYASAL iktidar uzun süre başta kalabilmek için dolaylı ve dolaysız yollarla halkı aldatacak yatırımlar yapmakta bu yatırımların dolaylılarından biri de Millî Eğitim Bakanlığı aracılığıyla yapılan eğitim ve öğretim yatırıdır.

Ara seçimlere girerken, 1967-68 ders yılı başında aceleyle ve gecikerek uygulamaya konulan yeni orta öğretim yönetmeliği öğrencilerde ve özellikle kamuoyunda beklenmeyen ve umulmayan ters sonucu verince Millî Eğitim Bakanlığı yeni ve daha «verimli» bir yönetmeliği uygulamaya koydu. Bunda tek amaç ders yılı başında uygulamaya konan yeni yönetmeliğin öğrencide ve giderek kamuoyunda, seçmende yarattığı tedirginliği ve hoşnutsuzluğu gidermekti. Oysa öte yanda öğretmenler ve eğitimciler yeni yönetmeliğin olumsuz ve «bize göre» olmadığını ısrarla belirtirken Millî Eğitim Bakanlığı bu uyarılarına hiç önemsemiyordu. Çünkü gerçek şudur ki, siyasal iktidarın Millî Eğitimde uygulamak istediği yönetmelikler ve yöntemler eğer gerçekten yanlış ve çıkarıcı bir tutumla ileri sürülmüşse, ilk tepki her şeyin farkında olan «öğretmen» gelecektir. Ve eğer öğretmenlerden tepki geliyorsa bu yönetmelik gerçekten halkı uyutan bir yönetmelik ya da yöntemdir. O zaman Bakanlık bütün el altı ve el üstü, bütün resmî ve resmî olmayan, bütün siyasal ve iktisadî güçleriyle öğretmeni ezip sesini kesme yollarını arayacaktır. Gerçekte de 1967-68 ders yılında yeni yönetmelik uygulamaya konulunca böyle olmuştur. Millî Eğitim Bakanının üstüne basa basa ve her yeri geldiğinde ve de gelmediğinde «öğrencinin yararına» demesi boşuna değildi. Açık ve gizli genelgelerle, partici müdürlerin baskısıyla öğretmenlerin yeni yönetmeliğe karşı çıkmaları, yeni yönetmeliğin yanlış olduğunu söylemeleri ve öğrenciyi «uyarmaları» yasaklandı ve denetim altına alındı. Ama yeni yönetmeliği benimsetmek için girilen bütün çabalar boşa çıktı. Asıl ve büyük tepki, siyasal iktidarın hoş görünmek istediği kamuoyundan, seçmenden geldi. Kamuoyunun tepkisi yeni yönetmeliğin bütün anlatma ve söylemelere karşın, öğrenciyi kolayca bir üst sınıfa atlatacağına inanamamasından geliyordu. Çocuğunu Devlet okullarında sözünü ona parasız okutan dar gelirli, değişmez gelirli, boğazı tokluğuna gelirlî vatandaşın amacının, ders yılı içinde çocuğu için yaptığı harcamaları ve yatırımları ders yılı sonunda çocuğunun sınıf geçmesiyle karşılığını alması düşünce ve temeline dayandığını çok iyi bilen siyasal iktidar, yeni yönetmeliği korku ve telaşa ve biraz da afallayarak, ne yapacağını düşünmeye başladı. Siyasal iktidar biliyordu ki dar gelirli, değişmez gelirli, boğazı tokluğuna gelirlî vatandaş çocuğunun iyi eğitim ve öğretim görmesine aldırmaz. Vatandaş için önemli olan çocuğunun bir an önce ortaöğretimi bitirmesi, sonra paralı bir meslek sağlayacak bir fakülteye girmesi ve orayı da bitirip para kazanmaya başlamasıdır. Çünkü, 1946 ve özellikle 1950 lerden bu yana vatandaşın kafasına bir «sınıf atlama» aldatmacası sokulmaktadır. Daha çok ve daha kolay para kazanmanın yolları öğretilmektedir. Paralarının çocukları kolayca paralı okullarda okuyup dururken, yoksulların çocukları neden Devlet Okullarında zorluk çeksinler diye düşünen siyasal iktidar, en sağlanı ve en uzun yatırımını yeni yönetmelikle yapivermek istemişti. Bunun için de Devlet okullarında daha sıkı ve daha geçerli olan eski yö-

netmeliği «öğrencinin yararına» ve daha açıkçası oy verecek «velinin yararına» değiştirmek için yeni yönetmeliği uygulamaya koydu. Ama ne var ki, siyasal iktidarın hiç aklına gelmeyen bir durum çıktı ortaya: şimdi karşısındaydı öğretmen, öğrenci ve kamu oyu vardı. Tepki Millî Eğitim Bakanlığına karşıydı, giderek de siyasal iktidara karşıydı ama tepkilerin kökeni başka başkaydı. Çeşitli yollarla baskı altında tutulan öğretmen yeni yönetmeliğin bir çıkar konusu, bir yatırım olduğunu anlamakta gecikmedi. En azından iki yıl, en çoğundan beş-altı yıl yüksek öğrenim görmüş bir öğretmenden yeni yönetmeliğin istediği şeyler çok olumsuz, çok gereksiz ve çok yetersizdi. Ve böylece öğretmen önce kendi kişiliği, bilgisi ve vicdaniyle karşı karşıya kaldı, ardından yetiştireceği insanın ilerdeki sorumluluğu altında ezildi. Bunun sonucu olarak, AP. iktidarına karşı giriştiği kavganın yanına bir yenisini ekledi ve öğrenciyi uyarak yeni yönetmeliğe karşı çıktı ve karşı koydu. Öte yanda öğrenci şimdiye kadar alıştığı bir yöntemden değişik bir yöntem geçme şaşkınlığı içinde bocalıyordu. Bir yanda çevresinin, düzenin ve çıkarıcıların kendisine işlediği emek vermeden başarı kazanma olanağı vardı, öte yanda öğretmenleri durmadan kendilerini uyarıyorlardı. Eğer yeni yönetmelik kolayca uygulamaya konursa öğrenci de kolayca sınıf geçeceğini biliyordu. Yıllardır çocuğunun kafasına işleyen az emekle çok para kazanma düşüncesi, orta öğretimde az ders çalışarak, bazı dersleri hiç çalışmadan sınıf geçme fırsatına dönüşmüştü. Ama ders yılı sonunda öğretmen kurullarının kalkması, öğretmenlerin yeni yönetmeliği uygularken daha titiz davranmaları, notların on üzerinden değil de yüz üzerinden verilmesi ve bunun sonucu olarak da değerlendirilmenin daha ince olması öğrencinin yararına olmayan durumları. Öğrenci bunları da hesaba katarak yeni yönetmeliğe karşı çıkıyordu. Veli ya da kamuoyu bir ders yılı içinde çocuğu için yaptığı yatırımın, harcamalarının yeni yönetmeliğin uygulama kargaşası içinde boşa gideceğini sezerek yeni yönetmeliğe karşı çıkıyordu. Üç ayrı yerden ve üç ayrı kökenli karşı koyma karşısında Millî Eğitim Bakanlığı ya da AP. iktidarı küstürdüğü kamu oyunun, seçmenin gönlünü almak için «öğrencinin daha da yararına» yeni yönetmeliği «onardı». Öğretmenin kişiliğini ve verdiği emeği, gördüğü öğrenimi hiçe indirgeyen yeninin yenisî yönetmeliği ara seçimlere dolaylı bir yatırım olarak uygulamaya koydu.

1950 dönemiyle başlayan kolay, çabuk ve emeksiz para kazanma çağı siyasal iktidarı Millî Eğitim Siyasasının ürünleri nasıl şimlerde yatırımcı ve çıkarıcı çevrelerde olumlu ve uyanmamızda olumsuz etkilerini göstermeye başladıysa, şu günlerden bir süre sonra da AP. siyasal iktidarının Millî Eğitimde yaptığı «tahribat» aynı ürünleri vererek sonuca varacaktır. Devlete büyük harcamalara mal olan Millî Eğitim şimdi «çeyrek adam» yetiştirme düzeni durumuna gelmiştir. Önce sınıfta kalma yönetmeliği, üç dersten bütünlemeye kalınabilir kaydının ortadan kaldırılmasıyla laçkalaştırılmış, bunun ardından borçlu geçme olanağı sağlanmış, 1960 lardan sonra da tek ders hakkı tanınarak öğrenciler iyiden iyie tembelliğe ve bir şey öğrenmeden sınıf geçmeye alıştırılmıştır. Öğretmen azlığı, kitap ticareti, bina yokluğu, sınıf darlığı, olarak eksikliği gibi ana sorunlar bir yana bırakılarak yönetmeliklerle «verim» alınmaya kalkışılmaktadır. Oysa bu

seçmeni ve giderek de halkı uyutmak ve «rey» sağlamaktan başka bir şey değildir. Bir süre önce adam yetiştiren ortaöğretim kurumları şimdi çeyrek adam yetiştirmeye başlamışlardır. Bunun ilk ürünleri AP. iktidarı döneminin başlamasıyla elde edilmiştir. Millî geliri çeyrek adam yetiştirmekte bu kadar müsrifce ve kolayca harcamak gelecekte büyük boşluklar yaratacaktır.

BU yanlış yönetmeliğe ve öğretime karşı çıkan öğretmene öğrenci, veli, parti tutan müdür ve yönetici, Millî Eğitim Bakanlığı ve AP. iktidarının parti örgütleri kodamanlarıyla karşı karşıyadır.

Özellikle küçük taşra şehirlerinde, çeyrek adam yetiştirmekte direnen ortaöğretim kurumu öğretmenleri, ara seçim yılına denk gelen 1967-68 ders yılında çok güç durumlarda bırakılmışlardır. Bakanlığın el altından ve el üstünden sıkıştırdığı lise müdürleri çok «verim» almak amacıyla öğretmenlere yüklenmektedirler. Şimdiden öyle gözükmektedir ki, bu yıl orta öğretimde sınıf geçme, ortaokul ve lise bitirme oranı çok yüksek olacaktır. Öğretmen kurullarının yeniden kurulması ve seçim bahanesiyle hemen 2 Haziran seçimlerinden önce yapılp bitirilmesi ve sonuca gidilmesi dar seçim çevrelerinde «fısıltı gazeteleriyle» AP. iktidarının çok işine yarayacaktır. Eğer her şeye karşın sınıf geçmede ve bitirme sınavlarında «verim» istenildiği gibi olmazsa bu tek

başlarına öğretmenlerin sorumluluklarını bilip titiz davranmalarının sonucu olacaktır. Oysa çeşitli çevrelerden gelen baskılar öylesine ağırdır ki öğretmenin fazla direnme göstermesi hemen hemen olanaksızdır. Yeni yönetmeliğin sınıf geçmede ve bitirme sınavlarında öğrenciye verdiği «olanaklara» bir de baskılar eklenirse yeninin yenisî yönetmeliğin AP. iktidarı için sağlayacağı dolaylı yarar iyice anlaşılır. Yönetmeliğin bazı maddeleri öğrenciye bu yıl geçtiği derslerden gelecek yıl da geçme gibi anlaşılması güç olanaklar vermektedir. Böylece siyasal iktidar halk çocuklarını çeyrek adam olma, iyi yetiştirmeye durumlarını kendi yararına kullanırken gelecek yılları da kendiliğinden ve sürekli sağlama bağlamış olmaktadır. Köyden kasabaya, kasabadan şehre göçüp kendini kurtarmayı düşünen ve çeşitli yollarla kafasına bu düşünce aşılana emekçi köylü, yıllarca Anadolu'nun kahrını çekmiş küçük memur, büyük şehirlerde ezilen işçi için tek kurtuluş yolu çocuğunun okuyup paralı meslek sahibi olmasıdır. AP. iktidarı yaşamasını bu düzenin yaşamasıyla sürüp gideceğini bilip dururken başka türlü davranamazdı. Yeni yönetmelikle yatırımını yaptı ve daha bu yıl ürününü toplamaya hazırlanıyor.

Bu durumda bütün aydınlara ve öğretmenlere, halk çocuklarını yanlış yetiştiren bu yönetmeliğe kesin ve topluca karşı koymak görevi düşer.

Tekin SÖNMEZ'in
Devrimci Şiir Kitabı

Günün Apansız
Açıklanması

Öğrenciler, Emekçiler, kitapçılarından ısrarla isteyiniz.

Fiyat: 3 Lira İsteme ad: Bahariye
Cad. 41/2 Kadıköy — İst.

T. S. 67

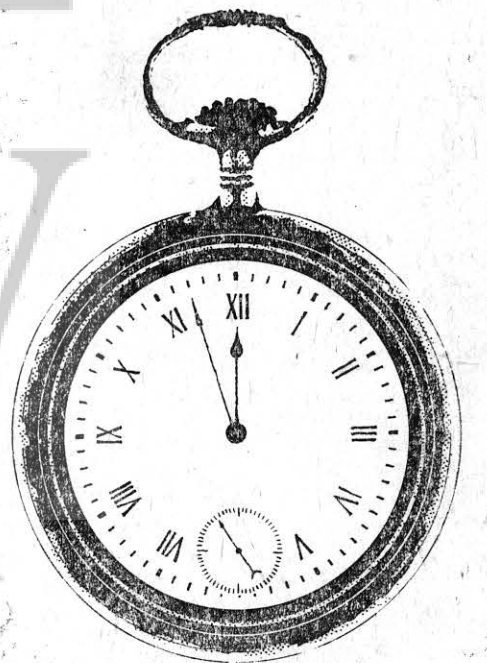
ODEON PLÂK ithiharla sunar
Hâdise yaratan plâk

AŞIK FERMANI

947 — AVRADINI

NE ARARSAN
İNSANDADIR.

(T.S. 66)

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ yurt içinde ve dışında EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

(Basın: 18268/65)

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ☆ Sahibi: Şerif Tekben ☆ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Say ☆ Teknik Yönetim: Bora Gözen ☆ Yazışma ve Abone adresi: Babıâli Caddesi No.: 29 İstanbul, Telefon: 27 39 61 ☆ İdare yeri: Meşrutiyet Caddesi Altın Han No. 17 Ankara ☆ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul, Telefon: 27 54 12 ☆ İstanbul dağıtım: Fuat Bute,

Telefon: 27 89 49 ☆ Ankara dağıtım: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi ☆ Ege Bölgesi Dağıtım: Orhan Özışman, İzmir ☆ Anadolu dağıtım: Sabri Özakar, İstanbul, Telefon: 27 23 68 ☆ Yıllık aboneliği: Yurt içi 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. ☆ İlan santimi 20 TL. Yayın ilânları % 50 indirimlidir.